

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมสู่ยุคปกติใหม่ (New Normal) จากข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form)

กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
พฤษภาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
๑. การสำรวจและจัดเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย	๑
๒. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form) เพื่อวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการพัฒนาอุตสาหกรรม	๔
๓. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้สำรวจและจัดเก็บจากแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form)	๕
๔. โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	๑๖
๕. ปัจจัยเสี่ยงต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี ๒๕๖๓	๑๘
๖. แนวโน้ม (Trend) สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มระดับโลก	๑๘
๗. ความสอดคล้องและเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต	๒๐
๘. การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของอุตสาหกรรม (SWOT Analysis)	๒๓
๙. ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหลังสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา-๑๙ (COVID-19) เพื่อไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต	๒๔

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ อัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมของไทย ณ ราคาประจำปี	๖
ภาพที่ ๒ ภาพการผลิต การจำหน่าย และระดับสินค้าคงคลังของกลุ่มสิ่งทอ	๑๑
ภาพที่ ๓ ภาพการผลิต การจำหน่าย และระดับสินค้าคงคลัง ของกลุ่มเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	๑๑
ภาพที่ ๔ โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	๑๗
ภาพที่ ๕ ทิศทางการพัฒนาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหลังสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-๑๙ (COVID-19) เพื่อไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต	๒๙

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ อัตราขยายตัวของการผลิตสาขาอุตสาหกรรม ณ ราคาประจำปี (ร้อยละ)	๗
ตารางที่ ๒ อัตราขยายตัวการผลิตสินค้าในกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	๙
ตารางที่ ๓ มูลค่าการส่งออกและนำเข้าสาขาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	๑๒
ตารางที่ ๔ อัตราการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกสิ่งทอที่จัดทำแล้วอื่น ๆ	๑๔

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมสู่ยุคปกติใหม่ (New Normal)
จากข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form)

การจัดทำนโยบายและการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย มีกระบวนการดำเนินงานหลักที่สำคัญ ๓ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ๑) การกำหนดและจัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ชัดเจน ๒) การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดหน่วยงานและเครื่องมือในการดำเนินงานที่เหมาะสม และ ๓) การประเมินนโยบายเพื่อใช้ในการปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต โดยในการจัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมให้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การระบุปัญหาและกำหนดโจทย์การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ชัดเจนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ทันสมัย ทันสถานการณ์ ครบถ้วนและมีความต่อเนื่อง รวมทั้งองค์ความรู้ต่าง ๆ อย่างรอบด้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาทั้งสถานะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรม รวมทั้ง ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่มาจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ อันจะส่งผลให้การจัดทำเป็นนโยบาย มาตรการและแนวทางที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทย

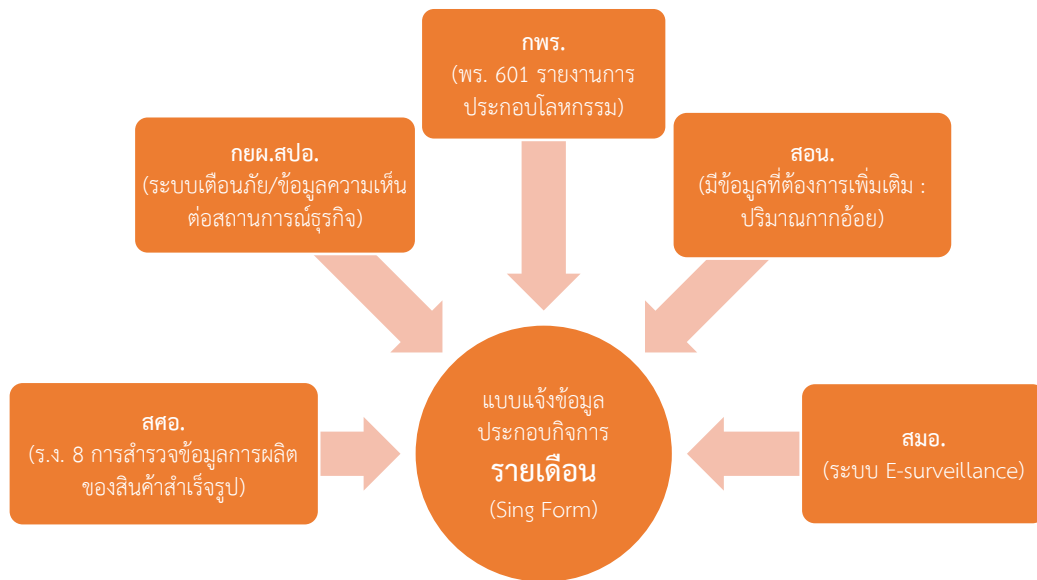
๑. การสำรวจและจัดเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่วิเคราะห์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมและคาดการณ์แนวโน้มสถานะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการเสนอแนะนโยบาย แนวทาง และมาตรการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ โดย สศอ. ได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลรายเดือนของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๔ มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม และใช้เป็นแนวทางในการจัดทำนโยบายและแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม การขึ้นนำเดือนภัยภาคอุตสาหกรรม และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย รวมทั้ง การจัดทำแผนงานหรือมาตรการการพัฒนาช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งภาพรวมและรายสาขาอุตสาหกรรม เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตลอดจนผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการผลิตและการวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจได้อีกด้วย

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา สศอ. ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการสำรวจ จัดเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นไปตามยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรม เช่น การปรับปรุงกรอบสำรวจและกรอบตัวอย่างการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมประจำปี การเพิ่มช่องทางการส่งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมโดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ การปรับปรุงดัชนีอุตสาหกรรมในการประมวลผลและวิเคราะห์ดัชนีอุตสาหกรรมทุก ๕ ปี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อุปสรรคและข้อจำกัดต่างๆ ทั้งทางด้านทรัพยากรและงบประมาณในการดำเนินงานของภาครัฐ รวมทั้งการขาดความร่วมมือและความไม่มั่นใจของผู้ประกอบการผู้ให้ข้อมูลในเรื่องความปลอดภัยของข้อมูล ส่งผลให้การสำรวจ จัดเก็บ และการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถดำเนินการได้ในภาพรวม และสาขาอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ที่เป็น อุตสาหกรรมหลักสำคัญของประเทศเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมในทุกผลิตภัณฑ์หรือทุกสาขาอุตสาหกรรมหรือรายพื้นที่ได้

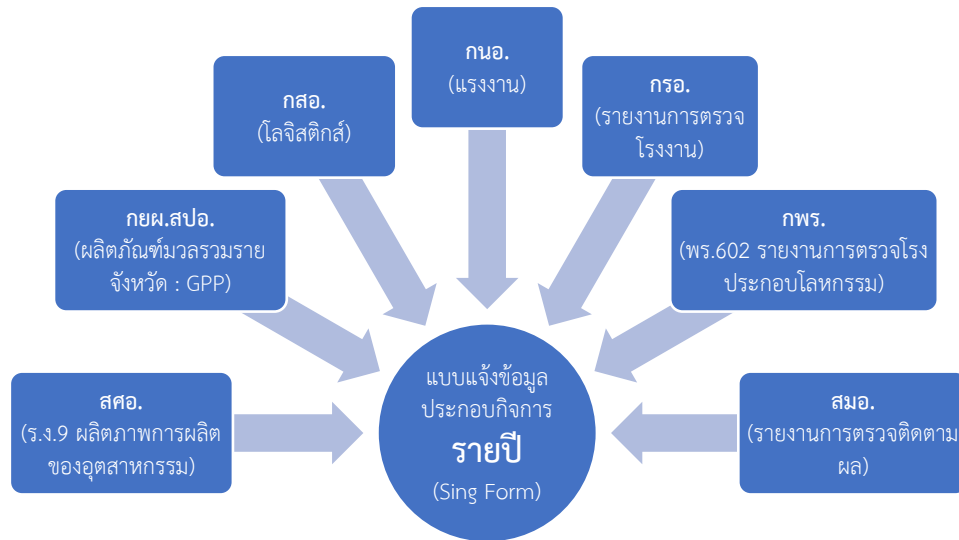
ดังนั้น ในปี ๒๕๖๒ กระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) โดย สศอ. ได้ริเริ่มพัฒนาและปรับปรุงการสำรวจและการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐเข้าด้วยกัน และให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ โดย อก. และ สศอ. ได้ปรับปรุงแบบแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโรงงานต่าง ๆ ของหน่วยงานภายใน อก. ให้เป็นแบบฟอร์มเดียว หรือ Single Form ดังนี้

๑. แบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form) เป็นการรวบรวมแบบแจ้งข้อมูลของ สศอ. (แบบ ร.ง. ๘ ข้อมูลการสำรวจข้อมูลการผลิตของสินค้าสำเร็จรูป) สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม (สปอ.) (ข้อมูลระบบเตือนภัย/ข้อมูลความเห็นต่อสถานการณ์ธุรกิจ) กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) (แบบ พร. ๖๐๑ ข้อมูลรายงานการประกอบโลหกรรม) สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (สอน.) (มีข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม : ปริมาณกากอ้อย) และสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) (ข้อมูลระบบ E-surveillance)

๒. แบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายปี (Single Form) เป็นการรวบรวมแบบแจ้งข้อมูลของ สศอ. (ร.ง.๙ ผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรม) สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม (สปอ.) (ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด : GPP) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (กสอ.) (โลจิสติกส์) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) (แรงงาน) กรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) (รายงานการตรวจโรงงาน) กพร. (พร.๖๐๒ รายงานการตรวจโรงประกอบโลหกรรม) สมอ. (รายงานการตรวจติดตามผล) รวมทั้งการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อจัดอุปสรรคและข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ และอำนวยความสะดวก ลดความซ้ำซ้อนและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ประกอบการ ผู้ให้ข้อมูลในเรื่องความปลอดภัยของข้อมูล รวมทั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสำรวจและการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันตามยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมจากการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศตามแผนยุทธศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ฉบับทบทวน สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓) ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม และพัฒนาระบบข้อมูลเชิงลึกด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวมทั้ง ขึ้นนำและเตือนภัยภาคอุตสาหกรรม รวมทั้ง อก. สามารถใช้ข้อมูลในการ

ประกอบการติดตาม กำกับ ตรวจสอบการประกอบกิจการด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และมาตรฐาน
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้อีกด้วย

ทั้งนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานการประกอบ
กิจการแบบฟอร์มเดียว (Single Form) โดยมีเป้าหมายในอนาคตที่ว่าการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลจะสามารถทำได้
อย่างครอบคลุม ทั้งในระดับผลิตภัณฑ์และระดับพื้นที่ (รายจังหวัด) เพื่อให้การวิเคราะห์ดัชนีอุตสาหกรรมและภาวะ
เศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีคุณภาพ ถูกต้องทันการณ์ เป็นที่เชื่อถือ ตรงต่อความต้องการของทุกภาคส่วน และเป็นข้อมูล
พื้นฐานในการจัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง สามารถผลักดันและขับเคลื่อนภาค
การผลิตอุตสาหกรรมของประเทศให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนี้

๑) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๒
ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ ประกอบด้วย แบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานรายเดือน (ร.ง.๘)
และแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานรายปี (ร.ง.๙)

๒) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ขอความร่วมมือรายงานข้อมูลประกอบการตรวจการประกอบ
กิจการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๒
เพื่อให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สามารถสำรวจและจัดเก็บข้อมูลการ
ประกอบกิจการโรงงานในพื้นที่รับผิดชอบได้

๓) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง แบบรายงานการตรวจการประกอบกิจการ พ.ศ. ๒๕๖๒
ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๒

นอกจากนี้ ยังได้เพิ่มช่องทางการจัดส่งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานของผู้ประกอบการ ที่
หลากหลายมากขึ้น ทั้งแบบดั้งเดิม (ไปรษณีย์ โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์) และการกรอกข้อมูลออนไลน์
ในระบบข้อมูลกลางของกระทรวงอุตสาหกรรม (<http://i.industry.go.th>) หรือระบบรายงานข้อมูล iSingleform
(www.isingleform.go.th) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการในการแจ้งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทุกที่และ
ทุกเวลา และข้อมูลมีความปลอดภัยอย่างสูงสุด ตลอดจน สศอ. ได้จัดทำแผนการพัฒนาและแนวทางการถ่ายทอด

องค์ความรู้เกี่ยวกับการแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงาน เพื่อชี้แจง ทำความเข้าใจ ผลักดันและขับเคลื่อน การดำเนินการตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานการประกอบกิจการแบบฟอร์มเดียว (Single Form) ผ่านความร่วมมือหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานใน อก. ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และภาคเอกชน อันจะนำมาซึ่งการ ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form) เพื่อวิเคราะห์ ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการพัฒนาอุตสาหกรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าข้อมูลที่มีความถูกต้อง ทันสมัย ครบถ้วนและมีความต่อเนื่อง ถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดทำตัวชี้วัดสำคัญทางเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และใช้ประกอบการจัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้อง กับปัจจุบัน เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาภาคอุตสาหกรรมแก่ผู้ประกอบการโรงงานและ ภาครัฐ ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศในอนาคต โดยตัวชี้วัดทาง เศรษฐกิจที่ สศอ. จัดทำขึ้นจากข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานรายเดือน มีดังนี้

- **ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index : MPI)** ใช้ชี้วัดทิศทาง/ แนวโน้มการขยายตัวหรือหดตัวของการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมรายผลิตภัณฑ์และรายกลุ่มอุตสาหกรรม

- **ดัชนีการส่งสินค้า (Shipment Index)** ใช้ชี้วัดทิศทางของระดับการจำหน่ายสินค้า ซึ่งสะท้อน การขยายตัว/หดตัวของภาวะตลาด ภายในประเทศและระหว่างประเทศ

- **ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง (Finished Goods Inventory Index)** ใช้ชี้วัดทิศทางระดับการ เพิ่มขึ้นหรือลดลงของการสำรองสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถใช้ในการวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับปริมาณความ ต้องการสินค้าสำเร็จรูปในตลาด

- **ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง (Inventory Ratio Index)** ใช้ชี้วัดทิศทางการเปลี่ยนแปลง ของสินค้าสำเร็จรูปคงคลังเมื่อเทียบกับการส่งสินค้า สามารถสะท้อนให้เห็นภาวะตลาดจากการหมุนเวียนของสินค้า

- **ดัชนีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม (Labour Input Index)** ใช้ชี้แนวโน้มการจ้างงานในแต่ละ อุตสาหกรรม เพื่อใช้ในการวางแผนนโยบายด้านแรงงานให้เหมาะสมกับภาวะตลาดแรงงาน

- **ดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม (Labour Productivity Index)** ใช้ชี้วัดทิศทางของผลิตภาพ ของแรงงานว่าในระยะเวลาที่เท่ากันนั้นแรงงานภาคการผลิตสามารถผลิตสินค้าได้จำนวนมากขึ้นหรือลดลง เพื่อใช้ ในการพัฒนาศักยภาพของแรงงานในประเทศ และช่วยให้มีข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบายด้านแรงงาน การพัฒนา แรงงานและนโยบายอัตราค่าจ้างต่อไปในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

- **อัตราการใช้กำลังการผลิต (Capacity Utilization Rate)** ใช้ชี้แนวโน้มของระดับการใช้กำลังการผลิต ในอุตสาหกรรม เพื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งในการช่วยประเมินภาวะการเติบโตหรือถดถอยของอุตสาหกรรม ณ ขณะนั้น

สำหรับข้อมูลการประกอบกิจการรายปี สศอ. ได้นำไปใช้ในการจัดทำตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ ดังนี้

- **ผลิตภาพภาคอุตสาหกรรมโดยรวม (TFP)** เป็นตัวชี้วัดมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ได้เพิ่มขึ้นจากการใส่ปัจจัย การผลิตเข้าสู่กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป อันเป็นผลมาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของปัจจัยการผลิตหลักที่สำคัญ คือ แรงงาน และทุน รวมถึงอัตราการเติบโตของผลิตภาพภาคอุตสาหกรรม (Total Factor Productivity Growth) หรือ TFPG

- อัตราการเติบโตของผลิตภาพภาคอุตสาหกรรม (TFPG) เป็นตัวชี้วัดถึงการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากปัจจัยอื่น นอกเหนือจากปริมาณการใช้ปัจจัยแรงงานและทุนในการผลิต ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยเชิงคุณภาพ เช่น คุณภาพของปัจจัยแรงงานและทุนที่นำมาใช้ในการผลิต ประสิทธิภาพของการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ ความได้เปรียบของระดับเทคโนโลยี ความสามารถในการบริหารจัดการ ระดับของการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

ทั้งนี้ สศอ. ได้มีการเผยแพร่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานรายเดือนและรายปี ในภาพรวม แบ่งตามรายผลิตภัณฑ์และกลุ่มอุตสาหกรรมผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ตลอดจน ประชาชนผู้สนใจ ซึ่งรวมถึงผู้ประกอบการผู้ให้ข้อมูล สามารถใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบสถานะทางธุรกิจของผู้ประกอบการกับอุตสาหกรรมในภาพรวม (Benchmark) เพื่อให้สามารถวางแผนในการพัฒนาและยกระดับศักยภาพของตนเองได้ รวมทั้งสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ และการให้คำปรึกษาของกระทรวงอุตสาหกรรมและหน่วยงานพันธมิตรได้

๓. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้สำรวจและจัดเก็บจากแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียว รายเดือน (Single Form)

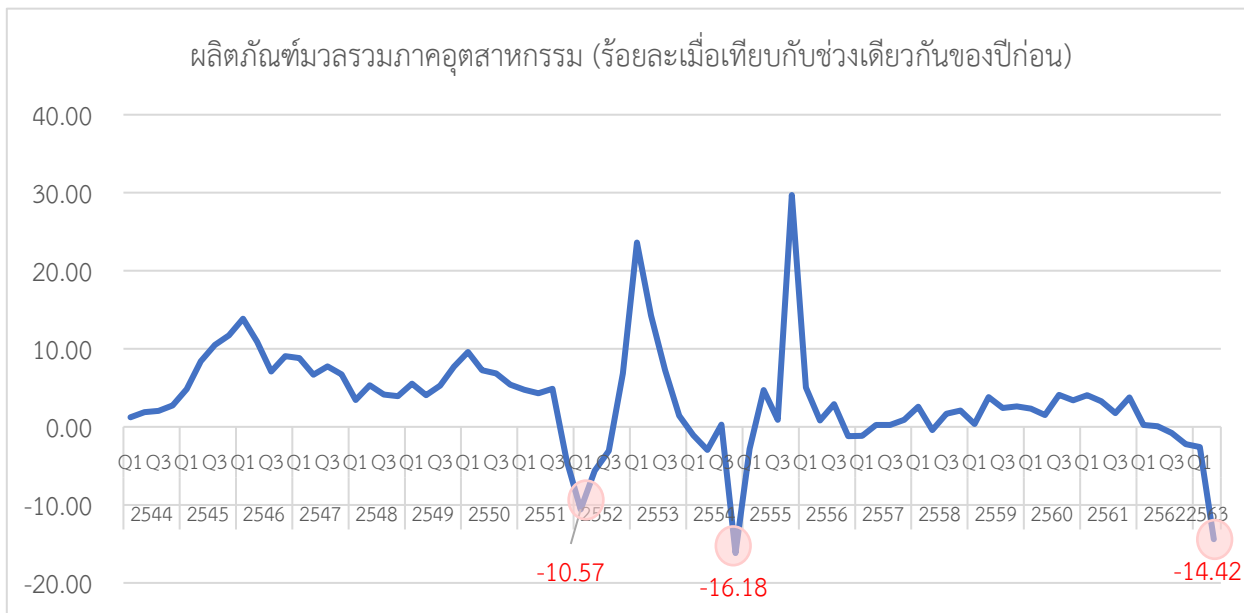
การศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาและวิเคราะห์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมของไทยเพื่อเสนอแนะนโยบาย การพัฒนาอุตสาหกรรมให้สามารถพัฒนาไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น โดยในการวิเคราะห์ เศรษฐกิจอุตสาหกรรมจะนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ จัดเก็บข้อมูลตามแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการรายเดือน แบบฟอร์มเดียว (Single Form) มาใช้ประโยชน์ ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้มีการประชาสัมพันธ์กระตุ้น ผู้ประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เจ้าหน้าที่กรมต่าง ๆ ภายใน กระทรวงอุตสาหกรรมได้รับทราบถึงเหตุผล ความจำเป็นในการแจ้งข้อมูล เพื่อให้สามารถขยายจำนวน ผู้ประกอบการที่แจ้งข้อมูลให้ครอบคลุมทั้งในมิติของกลุ่มอุตสาหกรรม และรายพื้นที่

ทั้งนี้ เศรษฐกิจไทยในระยะกว่า ๒๐ ปีที่ผ่านมาต้องเผชิญกับหลายเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างและ การเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย นับตั้งแต่เหตุการณ์วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งในปี ๒๕๔๐ วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ในปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ เหตุการณ์มหาอุทกภัยครั้งใหญ่ของไทยในปี ๒๕๕๔ การชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๕๖ เหตุการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยทางการเมืองในช่วงปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ วิกฤตราคาน้ำมันดิบลดลงในปี ๒๕๕๘ เขตการค้าเสรีอาเซียนทำให้ภาชนะนำเข้าของไทยจากประเทศในอาเซียนเป็น ๐ ทูกรายการสินค้าในปี ๒๕๕๘ ปัญหาสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาในปี ๒๕๖๑ - ปัจจุบัน จนมาถึงเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรค โควิด-๑๙ ในปี ๒๕๖๓ โดยสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ซึ่งอาจจะ กระทบความต้องการบริโภคสินค้าและบริการ หรือกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ภาคการผลิต อุตสาหกรรมของไทย ทำให้เศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยมีการเติบโตที่ลดลง ดังแสดงในภาพที่ ๑ ผลิตภัณท์มวลรวม ภาคอุตสาหกรรมของไทย ณ ราคาประจำปี

จากภาพที่ ๑ แสดงภาพเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยย้อนหลังไป ๒๐ ปี (๒๕๔๔-๒๕๖๓) โดยเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมไทยในอดีตเคยขยายตัวได้ใกล้เคียงร้อยละ ๑๐ และมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง จนถึงในช่วงปลายปี ๒๕๕๑ ต่อเนื่องมายังปี ๒๕๕๒ เศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญกับเหตุการณ์วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ ซึ่งเป็น เหตุการณ์ที่เศรษฐกิจทั่วโลกชะลอตัวลง ส่งผลให้อุปสงค์ความต้องการสินค้าและบริการจากต่างประเทศที่มีต่อ สินค้าอุตสาหกรรมของไทยลดลงตาม ทำให้ผลิตภัณท์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมของไทยเริ่มหดตัวในไตรมาส ที่ ๔

ปี ๒๕๕๑ และหดตัวสูงถึงร้อยละ ๑๐.๕๗ ในไตรมาสที่ ๑ ปี ๒๕๕๒ ภายหลังจากนั้นภาคอุตสาหกรรมไทยที่กำลังเร่งฟื้นตัวยังต้องเผชิญกับเหตุการณ์มหาอุทกภัยครั้งใหญ่ของไทยในไตรมาสที่ ๔ ปี ๒๕๕๔ ที่ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในหลายอุตสาหกรรมของไทย อาทิ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และอุตสาหกรรมยานยนต์ เป็นต้น ทำให้การผลิตของภาคอุตสาหกรรมไทยหยุดชะงักเพราะไม่มีชิ้นส่วนในการผลิต หรือโรงงานที่อยู่ในเขตพื้นที่อุทกภัยได้รับความเสียหายไม่สามารถเดินเครื่องจักรได้ตามปกติ ทำให้เกิดการขาดแคลนสินค้าในตลาด จากนั้นในช่วงปลายปี ๒๕๕๖ ต่อเนื่องถึงปี ๒๕๕๗ ประเทศไทยเผชิญวิกฤตทางการเมืองทั้งการประท้วงต่อต้านรัฐบาลและการรัฐประหาร อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจยังสามารถขยายตัวได้เล็กน้อย โดยระดับการขยายตัวของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยภายหลังจากผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือตั้งแต่ในช่วงปี ๒๕๕๗ เป็นต้นมา ขยายตัวได้ในระดับไม่เกินร้อยละ ๕ และถือเป็นระดับการขยายตัวปกติของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยในปัจจุบัน จนกระทั่งครึ่งหลังของปี ๒๕๖๒ เศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์ความต้องการสินค้าและบริการจากต่างประเทศ เช่น ปัญหาสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ทำให้เศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยที่มีการพึ่งพาการส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศเริ่มหดตัว และในปัจจุบันจากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ในปี ๒๕๖๓ ส่งผลกระทบต่อทั้งการกระจายสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศ เนื่องจากหลายประเทศมีการล็อกดาวน์ (Lock down) และกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ลดลงเนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่สามารถดำเนินการได้ตามปกติ

ภาพที่ ๑ อัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมของไทย ณ ราคาประจำปี

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ดังนั้น การแพร่ระบาดของโรคที่เกิดขึ้นในช่วงที่เศรษฐกิจไทยกำลังอยู่ในภาวะตกต่ำ ประกอบกับภาคการส่งออกที่หดตัวเนื่องจากต้องเผชิญกับปัญหาสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ทำให้เศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยในไตรมาสที่ ๒ ของปี ๒๕๖๓ หดตัวถึงร้อยละ ๑๔.๔๒ จนถึงปัจจุบันที่การแพร่ระบาดของโรคโควิด-

๑๙ ยังคงระบาดอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลประเทศต่าง ๆ รวมถึงรัฐบาลไทยได้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดในประเทศ ทำให้ผู้บริโภคต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตเข้าสู่ยุคปกติใหม่ (New Normal) หลายกิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องมีการปรับตัว รวมถึงภาคอุตสาหกรรมไทยเช่นกัน โดยจะเห็นได้จากในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ มีหลายอุตสาหกรรมที่ถูกกล่าวถึง อาทิ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ ที่ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนวิถีการบริโภคผ่านการสั่งซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ หรือการสั่งซื้ออาหารกลับมารับประทานที่บ้านเพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ อุตสาหกรรมยา ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรับมือการแพร่ระบาดของโรค และอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่หน้ากากผ้าสำหรับป้องกันเชื้อโรค ชุด PPE สำหรับป้องกันเชื้อโรค ได้รับความต้องการสูงขึ้น ประกอบกับแนวโน้มโลกในอนาคต (Mega Trend) ที่มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านคาดการณ์ว่าประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ความเป็นเมือง และความเป็นปัจเจกบุคคล ขณะที่โลกจะมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเปลี่ยนช่องทางเศรษฐกิจและการเมือง และการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของไทย ทำให้ภาคอุตสาหกรรมไทยต้องเร่งปรับตัวให้ทันรับกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อให้เศรษฐกิจไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

ทั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้วิเคราะห์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย โดยใช้ข้อมูลจากแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form) และข้อมูลเศรษฐกิจอื่น ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อคัดเลือกอุตสาหกรรมที่จะทำการศึกษา และเสนอแนะนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะมุ่งเน้นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่จะเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยภายหลังจากการแพร่ระบาดของโรค ช่วยกระตุ้นการจ้างงาน หรือควรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิต หรือเห็นโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมจากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรค ยกตัวอย่างอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ และอุตสาหกรรมยา เป็นต้น

ตารางที่ ๑ : อัตราขยายตัวของการผลิตสาขาอุตสาหกรรม ณ ราคาประจำปี (ร้อยละ)

อุตสาหกรรม	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
อาหาร	๒.๗๖	-๐.๗๙	๑.๕๑	๐.๖๐	๖.๗๖
เครื่องดื่ม	๑.๘๐	๔.๐๐	-๐.๖๐	-๐.๒๕	-๓.๘๖
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	๑.๒๑	-๒.๙๑	-๔.๙๐	-๓.๑๓	-๐.๓๐
สิ่งทอ	-๐.๘๒	-๔.๑๐	-๓.๗๕	-๓.๕๕	-๓.๔๖
เครื่องนุ่งห่ม	๓.๖๑	-๑.๕๕	-๖.๑๗	-๒.๖๖	๓.๒๖
เครื่องหนังและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง	๘.๒๔	-๕.๗๑	๔.๐๙	๔.๔๒	๑.๗๙
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	๙.๖๑	๐.๗๑	๘.๐๑	๗.๑๙	-๓.๗๙
กระดาษและผลิตภัณฑ์ที่แปรรูป	๓.๓๓	๐.๒๖	๑.๖๑	๑.๑๑	๓.๔๔
การพิมพ์และการผลิตซ้ำสื่อบันทึก	-๒.๒๗	-๔.๙๖	-๓.๘๘	๑.๖๑	๓.๕๕
การกลั่นปิโตรเลียม	๓.๐๗	๘.๐๐	๐.๙๐	๔.๘๖	๔.๑๙
เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	๑.๕๕	๔.๖๘	๓.๒๑	๔.๕๘	๔.๓๐

อุตสาหกรรม	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
เกษตรภัณฑ์พื้นฐาน	๕.๘๙	๕.๐๕	๘.๒๗	๖.๗๓	๑๑.๕๙
ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	๑.๗๓	๖.๐๖	๒.๕๗	๘.๖๒	-๔.๒๖
ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ	-๑.๓๑	-๓.๒๔	-๐.๒๑	-๐.๖๒	๒.๖๘
โลหะขั้นมูลฐาน	๔.๕๓	-๑.๓๔	๖.๐๐	๔.๔๔	๑.๒๘
ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์	๕.๑๙	๔.๔๓	๘.๐๑	๗.๒๐	๖.๖๗
ผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ ทางทัศนศาสตร์	๕.๑๙	-๒.๙๓	๑.๗๔	๑๐.๑๗	๕.๘๐
อุปกรณ์ไฟฟ้า	๑.๘๒	-๒.๓๐	๖.๐๖	-๓.๘๙	๒.๒๐
เครื่องจักรและเครื่องมือ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น	-๑.๙๘	๔.๐๙	๐.๙๘	๘.๗๙	๕.๐๘
ยานยนต์	-๑๘.๐๘	๔.๗๘	๗.๓๒	๒.๑๒	๘.๙๗
อุปกรณ์ขนส่งอื่น ๆ	-๘.๗๒	-๑.๕๒	๑๑.๕๕	-๑.๗๐	๒.๐๑
เฟอร์นิเจอร์	-๑.๙๒	๓.๖๐	-๑.๔๔	๗.๒๖	-๐.๐๑
ผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ	๐.๗๖	๒.๓๔	๐.๔๖	-๐.๕๗	๒.๙๖
การซ่อม การติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์	๔.๗๗	๙.๒๔	๑๒.๒๕	-๑.๖๙	๑๗.๗๙
รวมการผลิต	๐.๐๓	๑.๕๑	๒.๒๖	๒.๘๔	๓.๒๓

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางที่ ๑ แสดงอัตราการขยายตัวของการผลิตสาขาอุตสาหกรรมแบ่งเป็น ๒๓ สาขา อุตสาหกรรมที่สำคัญ โดยเมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลัง ๕ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๑ โครงสร้างเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมของไทยเติบโตจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้บริโภค อาทิ อุตสาหกรรมอาหาร เกษษณภัณฑ์พื้นฐาน ยานยนต์ และการกลั่นปิโตรเลียม เป็นต้น อย่างไรก็ตามหนึ่งใน อุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่เข้ามามีบทบาทในช่วงการแพร่ระบาดของโรคอย่างอุตสาหกรรมสิ่งทอและ เครื่องนุ่งห่ม เมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลัง ๕ ปี พบว่ามีการผลิตลดลงทั้งในส่วนของการผลิตสิ่งทอที่เป็นการผลิต สิ่งทอต้นน้ำอย่างด้ายและเส้นใยประดิษฐ์ ชั้นกลางน้ำอย่างผ้าผืน และชั้นปลายน้ำอย่างเครื่องนุ่งห่ม แม้ว่า อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะเป็นอุตสาหกรรมที่มีห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) อยู่ภายในประเทศไทย ครอบคลุมทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งทำให้การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานภายในประเทศสามารถบริหารจัดการได้ในระดับหนึ่ง แต่เพราะเหตุใดอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจึงมีการผลิตลดลงอย่างต่อเนื่อง และ อนาคตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยจะดำเนินไปในทิศทางใดต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้เลือกทำการศึกษา ประเมิน วิเคราะห์ และ ติดตามอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ซึ่งมีห่วงโซ่อุปทานทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำในประเทศ แต่กลับมีการเติบโตของอุตสาหกรรมหดตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินสถานการณ์ของอุตสาหกรรมและเสนอแนะ นโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวต่อไป

ตารางที่ ๒ : อัตราขยายตัวการผลิตสินค้าในกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

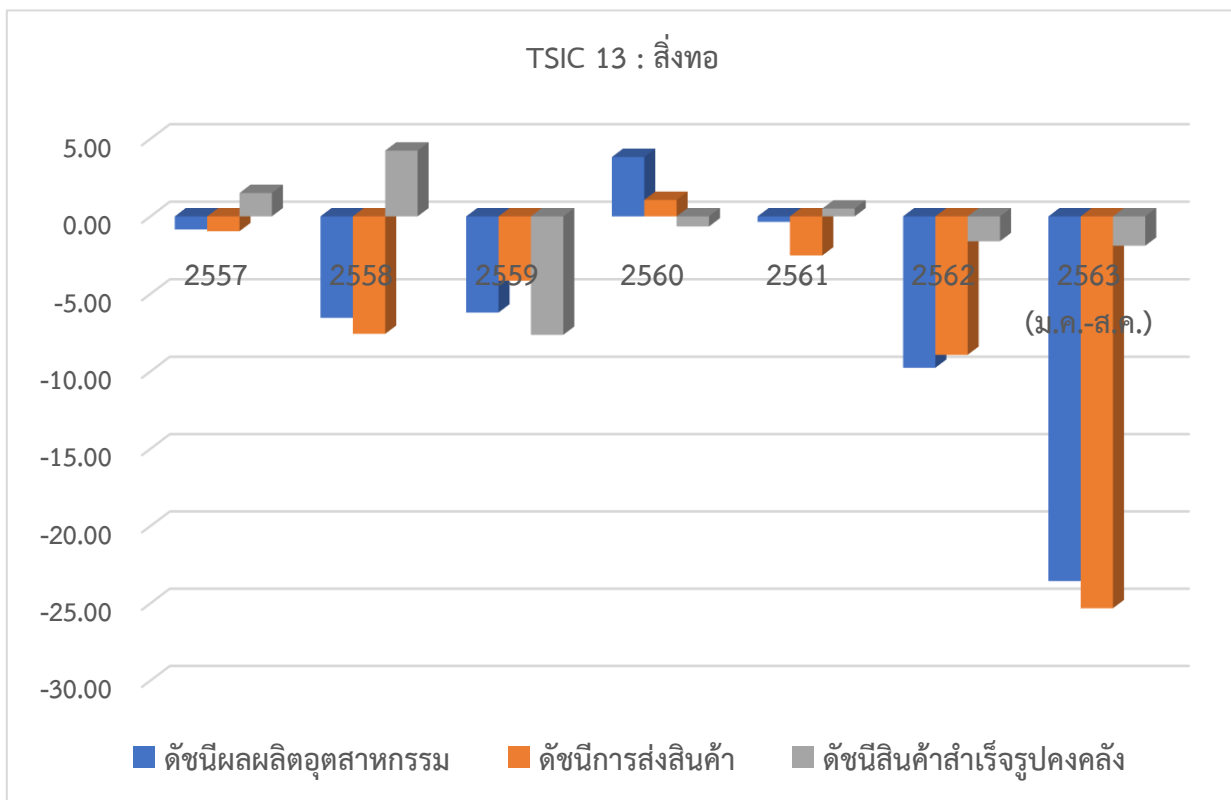
TSIC	สินค้า	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓ (ม.ค.-ส.ค.)
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม		-๔.๐๑	๐.๐๕	๑.๓๖	๑.๘๑	๓.๗๑	-๓.๖๓	-๑๒.๔๕
๑๓	การผลิตสิ่งทอ	-๐.๘๕	-๖.๕๕	-๖.๒๐	๓.๘๓	-๐.๓๖	-๙.๗๖	-๒๓.๕๖
๑๓๑๑	การเตรียมและ การปั่นเส้นใยสิ่งทอ	๒.๓๙	-๑๒.๓๖	-๑.๘๘	๗.๘๐	๔.๙๒	-๗.๒๔	-๒๑.๗๑
๑๓๑๑๒	การปั่นด้ายจาก เส้นใยธรรมชาติ	๒.๓๙	-๑๒.๓๖	-๑.๘๘	-๓.๒๖	-๓.๔๙	-๙.๔๖	-๓๒.๖๓
๑๓๑๑๓	การปั่นด้ายจาก เส้นใยประดิษฐ์				๑๑.๓๙	๗.๓๐	-๖.๖๘	-๑๘.๘๙
๑๓๑๒	การทอผ้า	-๒.๐๑	-๔.๓๕	-๗.๗๐	๑.๒๐	-๔.๐๘	-๑๑.๗๑	-๒๕.๐๓
๑๓๑๒๑	การทอผ้าจาก เส้นใยธรรมชาติ	-๗.๑๐	-๕.๙๙	-๘.๙๐	๔.๓๐	-๙.๑๒	-๑๔.๘๐	-๑๘.๑๑
๑๓๑๒๒	การทอผ้าจาก เส้นใยประดิษฐ์	๔.๑๐	-๒.๔๙	-๘.๒๗	-๐.๑๕	-๐.๔๐	-๗.๕๔	-๒๙.๘๔
๑๓๑๒๙	การทอผ้าจาก เส้นใยอื่นๆ	-๔.๒๕	-๕.๕๑	๐.๘๑	-๑๔.๑๑	๑๖.๙๘	-๑๓.๔๐	-๔๔.๘๙
๑๔	การผลิตเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย	๕.๙๑	-๑.๖๙	-๗.๙๑	-๓.๙๙	๔.๑๔	-๔.๘๐	-๑๖.๑๙
๑๔๑๑	การผลิตเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย (ยกเว้นร้านตัดเย็บ เสื้อผ้า)	๖.๐๙	-๑.๕๐	-๘.๒๗	-๕.๑๘	๕.๐๖	-๓.๔๖	-๑๕.๕๗
๑๔๑๑๒	การผลิตเสื้อผ้าชั้นนอก	๒.๑๒	๗.๑๐	๓.๖๓	-๐.๗๐	๙.๘๑	-๒.๕๑	-๑๙.๓๘
๑๔๑๑๓	การผลิตเสื้อผ้าชั้นใน	๘.๔๑	-๖.๒๔	-๑๕.๗๖	-๑๐.๙๘	-๑.๗๗	-๔.๙๙	-๙.๓๘
๑๔๓๐	การผลิตเครื่อง แต่งกายที่ทำจากการ	๑.๙๖	-๕.๙๕	๐.๗๗	๑๔.๖๔	-๗.๗๔	-๒๔.๕๕	-๒๘.๔๘

TSIC	สินค้า	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓ (ม.ค.-ส.ค.)
	ถักนิตและโครเชต์							
๑๔๓๐๑	การผลิตเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายที่ทำ จากการถักนิต	๙.๕๓	-๑๒.๒๓	๙.๓๒	-๑๕.๙๐	-๖.๘๑	-๒๙.๒๘	-๒๙.๙๖
๑๔๓๐๒	การผลิตถุงเท้า ถุงน่อง เสื้อกางเกง ยัดแนบเนื้อ	-๒.๔๘	-๑.๘๑	-๔.๒๕	๒๓.๔๖	-๗.๙๒	-๒๓.๖๑	-๒๘.๑๗

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

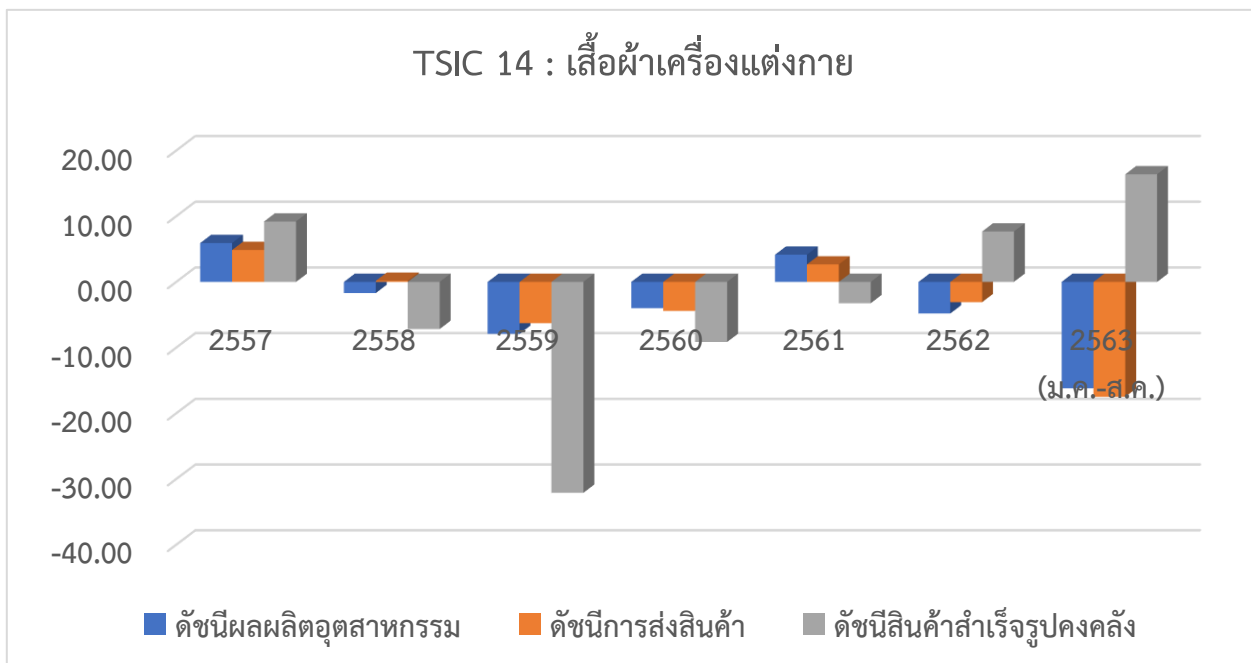
โดยในการศึกษา วิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และการพิจารณาจากข้อมูลอัตราการขยายตัวของการผลิตแบ่งตามสาขาอุตสาหกรรมตามตารางที่ ๑ แม้จะสามารถบอกได้ว่าอุตสาหกรรมใดเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในภาพรวม และอุตสาหกรรมใดที่ควรได้รับการติดตามอย่างใกล้ชิดเนื่องจากมีแนวโน้มเติบโตลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลอัตราการขยายตัวของการผลิตแบ่งตามสาขาอุตสาหกรรมดังกล่าวมีข้อมูลล่าสุดในปี ๒๕๖๑ ซึ่งถึงแม้จะสามารถบอกทิศทางการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมได้ แต่ยังไม่สามารถนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ ดังนั้น จากตารางที่ ๒ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจึงพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมในกลุ่มสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form) เพื่อนำมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของการผลิตสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งพบว่าการผลิตในกลุ่มการเตรียมและการปั่นเส้นใยสิ่งทอหดตัวต่อเนื่องจากการปั่นด้ายจากเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยประดิษฐ์ที่หดตัวอย่างไรก็ตามการหดตัวส่วนใหญ่เกิดจากการผลิตการปั่นด้ายจากเส้นใยธรรมชาติ ขณะที่การผลิตเส้นใยประดิษฐ์ที่ขยายตัวมาอย่างต่อเนื่องเริ่มหดตัวในปี ๒๕๖๒ ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน สะท้อนโครงสร้างการผลิตสิ่งทอต้นน้ำของไทยที่การปั่นด้ายจากเส้นใยธรรมชาติเริ่มลดบทบาทลง ด้านการผลิตสินค้ากลางน้ำอย่างการทอผ้าหดตัวต่อเนื่องจากการทอผ้าจากเส้นใยธรรมชาติ เส้นใยประดิษฐ์ และเส้นใยอื่น ๆ เช่นเดียวกับการผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่หดตัวต่อเนื่อง ทั้งนี้การผลิตที่ลดลงของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั้งในสินค้ากลุ่มต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำมีแนวโน้มหดตัวสูงขึ้นในช่วง ๘ เดือนแรก (ม.ค.-ส.ค.) ๒๕๖๓ โดยการผลิตสินค้าในกลุ่มสิ่งทอ (เส้นใย เส้นด้าย และผ้าทอ) หดตัวถึงร้อยละ ๒๓.๕๖ ขณะที่การผลิตสินค้าในกลุ่มเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายหดตัวร้อยละ ๑๖.๑๙ แสดงให้เห็นว่าการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในกลุ่มสินค้าดั้งเดิมยังคงมีทิศทางลดลงอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ ๒ ภาวะการผลิต การจำหน่าย และระดับสินค้าคงคลังของกลุ่มสิ่งทอ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ภาพที่ ๓ ภาวะการผลิต การจำหน่าย และระดับสินค้าคงคลัง ของกลุ่มเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมร่วมกับดัชนีการส่งสินค้าและดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form) เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของการผลิตที่ลดลงพบว่า จากภาพที่ ๒ ในช่วง ๘ เดือนแรก (ม.ค.-ส.ค.) ๒๕๖๓ สินค้าในกลุ่มสิ่งทอ (เส้นใย เส้นด้าย และผ้าทอ) มีการผลิตลดลงถึงร้อยละ ๒๓.๕๖ สอดคล้องไปกับการจำหน่ายสินค้าที่ลดลงร้อยละ ๒๕.๓๒ ซึ่งเป็นการลดลงต่อเนื่องจากในปี ๒๕๖๒ ทั้งนี้ การผลิตและการจำหน่ายที่ลดลงรวมทั้งสินค้าสำเร็จรูปคงคลังที่ผู้ประกอบการเก็บไว้เพื่อรอการจำหน่ายที่ลดลง สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการสินค้าของตลาดในกลุ่มสิ่งทอที่ลดน้อยลง โดยการมองแนวโน้มตลาดในอนาคตผู้ประกอบการที่อยู่ในการผลิตเส้นใย เส้นด้าย และผ้าทอ ซึ่งเป็นสิ่งทอดั้งเดิมยังคงไม่เห็นความต้องการสั่งซื้อสินค้าทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการผลิตสินค้าเพื่อเพิ่มระดับสินค้าคงคลังรองรับความต้องการของตลาดในอนาคต ทั้งนี้ การลดลงดังกล่าวสาเหตุส่วนหนึ่งอาจมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ที่ส่งผลต่อการกระจายสินค้าในกลุ่มเส้นใย เส้นด้าย และผ้าทอ ซึ่งเป็นสิ่งทอดั้งเดิม และเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับกลุ่มสิ่งทอใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอทางการแพทย์ หรือสิ่งทอทางสุขภาพเพิ่มขึ้น ขณะที่ทางด้านกลุ่มเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย จากภาพที่ ๓ จะเห็นได้ว่าในช่วง ๘ เดือนแรกปี ๒๕๖๓ สินค้าในกลุ่มเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าชั้นนำของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม มีการผลิตลดลงร้อยละ ๑๖.๑๙ ซึ่งเป็นการลดลงต่อเนื่องจากในปี ๒๕๖๑ ซึ่งหดตัวร้อยละ ๔.๘๐ เป็นการหดตัวสูงขึ้น และเป็นไปในทิศทางเดียวกับปริมาณการจำหน่ายสินค้าที่ลดลง สะท้อนภาพคำสั่งซื้อสินค้าเครื่องนุ่งห่มที่ยังคงซบเซา อย่างไรก็ตามภาพการผลิตที่ลดลงทั้งในกลุ่มสิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายดังกล่าว ส่วนหนึ่งสะท้อนถึงโครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งทอดั้งเดิมไปให้ความสนใจกับสิ่งทอทางการแพทย์หรือสิ่งทอเทคนิคที่มีคุณสมบัติพิเศษเพิ่มขึ้น ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอุตสาหกรรมดังกล่าวจึงมีการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลตามแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form) ให้ครอบคลุมกลุ่มสินค้าใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เช่น การวางแผนจัดเก็บข้อมูลหน้ากากผ้าสำหรับป้องกันเชื้อโรค ชุด PPE สำหรับป้องกันเชื้อโรค หรือสิ่งทอที่มีคุณสมบัติพิเศษอื่น ๆ เป็นต้น

ตารางที่ ๓ : มูลค่าการส่งออกและนำเข้าสาขาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

รายการ	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓ (ม.ค.-ส.ค.)
การส่งออกรวมของ ไทย (มูลค่า:ล้านบาท)	๗,๒๒๕,๗๒๓	๗,๕๕๐,๗๐๔	๘,๐๐๖,๒๖๕	๘,๑๐๘,๓๐๐	๗,๖๒๘,๔๐๐	๔,๗๗๗,๒๐๒
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	-๑.๑๗	๔.๕๐	๖.๐๓	๑.๒๗	-๕.๙๒	-๘.๓๔
การส่งออกด้ายและ เส้นใยประดิษฐ์ (มูลค่า:ล้านบาท)	๕๐,๔๔๓	๕๐,๐๔๔	๕๓,๑๗๗	๕๖,๖๙๗	๔๖,๘๑๕	๒๔,๗๓๗
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	-๗.๑๗	-๐.๗๙	๖.๒๖	๖.๖๒	-๑๗.๔๓	-๒๔.๙๕

รายการ	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓ (ม.ค.-ส.ค.)
สัดส่วนต่อการส่งออก รวม (ร้อยละ)	๐.๗๐	๐.๖๖	๐.๖๖	๐.๗๐	๐.๖๑	๐.๕๒
การส่งออกผ้าฝืน (มูลค่า:ล้านบาท)	๔๖,๖๐๗	๔๕,๖๗๕	๔๖,๘๕๑	๔๕,๗๒๖	๔๒,๙๔๙	๒๒,๑๒๒
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	-๔.๗๔	-๒.๐๐	๒.๕๗	-๒.๔๐	-๖.๐๗	-๒๒.๓๑
สัดส่วนต่อการส่งออก รวม (ร้อยละ)	๐.๖๕	๐.๖๐	๐.๕๙	๐.๕๖	๐.๕๖	๐.๔๖
การส่งออกเสื้อผ้า สำเร็จรูป (มูลค่า:ล้านบาท)	๘๙,๒๖๓	๘๔,๕๘๕	๗๙,๕๑๐	๗๙,๓๖๐	๗๙,๔๕๖	๔๔,๕๘๑
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	-๒.๘๓	-๕.๒๔	-๖.๐๐	-๐.๑๙	๐.๑๒	-๑๗.๐๙
สัดส่วนต่อการส่งออก รวม (ร้อยละ)	๑.๒๔	๑.๑๒	๐.๙๙	๐.๙๘	๑.๐๔	๐.๙๓
การนำเข้ารวมของไทย	๖,๙๐๖,๐๗๘	๖,๘๘๘,๑๘๗	๗,๕๘๗,๑๑๘	๘,๐๖๔,๐๓๙	๗,๔๒๕,๖๔๙	๔,๒๕๗,๘๖๙
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	-๖.๗๒	-๐.๒๖	๑๐.๑๕	๖.๒๙	-๗.๙๒	-๑๖.๐๒
การนำเข้าผ้าฝืนและ ด้าย (มูลค่า:ล้านบาท)	๑๑๑,๙๓๔	๑๑๓,๒๓๗	๑๑๓,๐๘๕	๑๑๘,๕๙๙	๑๑๐,๔๗๔	๕๘,๓๒๙
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	-๔.๘๓	๑.๑๖	-๐.๑๓	๔.๘๘	-๖.๘๕	-๒๔.๙๖
สัดส่วนต่อการนำเข้า รวม (ร้อยละ)	๑.๖๒	๑.๖๔	๑.๔๙	๑.๔๗	๑.๔๙	๑.๓๗

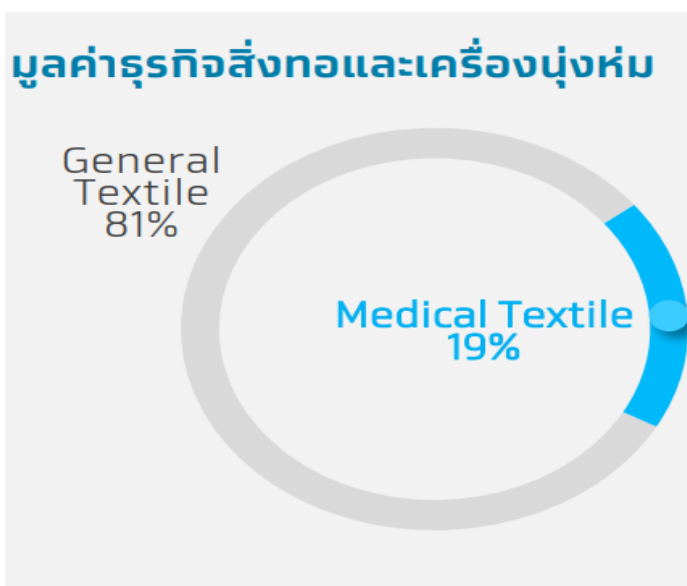
ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในประเด็นเรื่องความต้องการสินค้าจากตลาด จากการวิเคราะห์ข้างต้น การจำหน่ายสินค้าที่พิจารณาจากดัชนีการส่งสินค้าจะเป็นการพิจารณาการจำหน่ายในภาพรวมทั้งการจำหน่ายในประเทศและการส่งออก แต่การพิจารณาตลาดส่งออกแยกออกจากตลาดในประเทศจะทำให้ภาพการวิเคราะห์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยจากตารางที่ ๓ จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาความต้องการสินค้าของตลาดต่างประเทศ พบว่ามูลค่าการส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในช่วง ๘ เดือนแรก (ม.ค.-ส.ค.) ๒๕๖๓ หดตัวทั้งสินค้าต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สะท้อนถึงอุปสงค์จากตลาดต่างประเทศที่ลดลงสอดคล้องกับการนำเข้าวัตถุดิบอย่างผ้าฝืนและด้ายที่หดตัวในช่วง ๘ เดือนแรกเช่นเดียวกัน

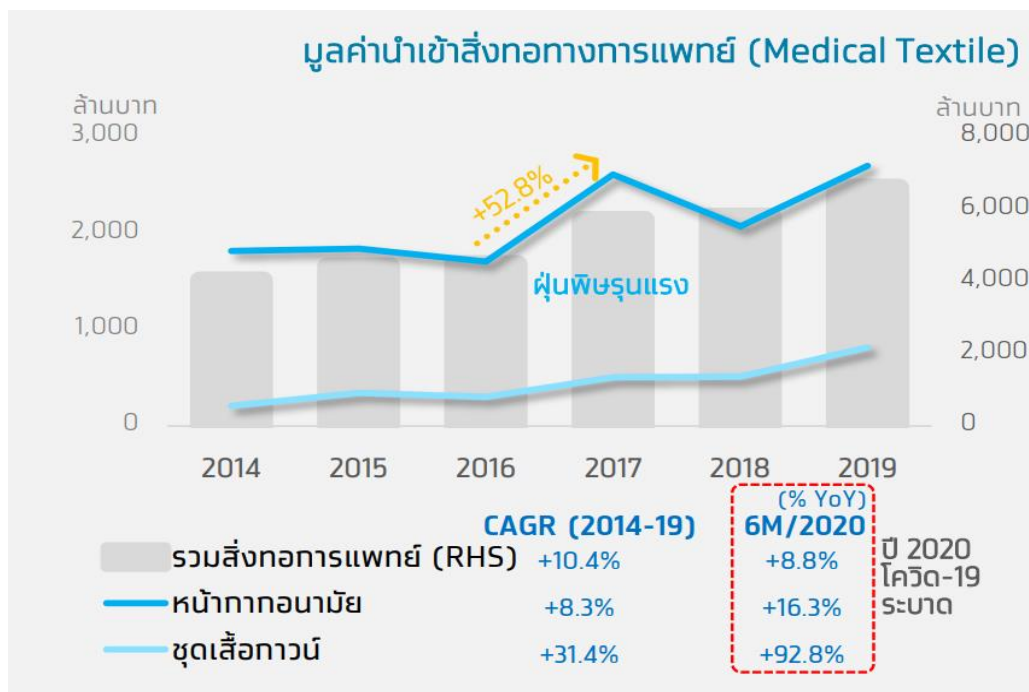
ตารางที่ ๔ : อัตราการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกสิ่งทอที่จัดทำแล้วอื่น ๆ

HS Code	รายการสินค้า	๒๕๖๒	๒๕๖๓ (ม.ค.-ส.ค.)
๖๓	ของทำด้วยสิ่งทอที่จัดทำแล้วอื่น ๆ		
๖๓๐๗.๙๐.๔๐	หน้ากากชนิดที่ใช้ในห้องผ่าตัด	-๘.๕๗	๑๕,๘๓๗.๕๘
๖๓๐๗.๙๐.๙๐.๐๐๑	หน้ากากกรองฝุ่น หมอกควันหรือสารพิษ บรรดาที่เป็นอุปกรณ์เพื่อปลอดภัย	๑๗.๙๗	๖๘๕.๗๖
๖๓๐๗.๙๐.๙๐.๐๙๐	หน้ากากอื่น ๆ (หน้ากากผ้า)	๑๒.๒๙	-๖.๗๗

อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์โครงสร้างของอุตสาหกรรมและห่วงโซ่อุปทานยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การวิเคราะห์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งพิจารณาได้จากตารางที่ ๔ อัตราขยายตัวของการส่งออกสินค้าสิ่งทอที่จัดทำแล้วอื่น ๆ ในช่วง ๘ เดือนแรก (ม.ค.-ส.ค.) ๒๕๖๓ มูลค่าการส่งออกสิ่งทอหน้ากากชนิดที่ใช้ในห้องผ่าตัดเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๕,๘๓๗.๕๘ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ส่วนผลิตภัณฑ์หน้ากากกรองฝุ่น หมอกควันหรือสารพิษบรรดาที่เป็นอุปกรณ์เพื่อปลอดภัยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๘๕.๗๖ และหน้ากากอื่น ๆ (หน้ากากผ้า) แม้จะมีมูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ ๖.๗๗ แต่ถ้าพิจารณาในเชิงปริมาณการส่งออกหน้ากากอื่น ๆ (หน้ากากผ้า) ยังมีการผลิตเพิ่มขึ้น ดังนั้น การผลิตที่ลดลงของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มนอกจากจะมาจากอุปสงค์ความต้องการสินค้าที่ลดลงทั้งจากตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศแล้ว ยังมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตที่หันไปผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคตเพิ่มขึ้นเพื่อตอบรับกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอีกด้วย

ปัจจุบัน ผู้ประกอบการในกลุ่ม Medical Textile แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้ผลิตหน้ากากผ้า/อนามัย และกลุ่มผู้ผลิตชุด PPE โดยมีส่วนแบ่งตลาดรวมกันคิดเป็นร้อยละ ๑๙ ของมูลค่าธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้ผลิตเองตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ

มูลค่าการนำเข้าของสินค้าของไทยในกลุ่ม Medical Textile มีแนวโน้มเติบโตจากมลพิษจากฝุ่น pm 2.5 และการระบาดของโรคโควิด-๑๙

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี ๒๕๖๓ คาดว่ายังคงหดตัว โดยยังคงเผชิญกับปัจจัยภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว การแพร่ระบาดของโรค COVID-1๙ และที่ผ่านมาได้รับผลกระทบจากปัญหาสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน ทำให้สินค้าที่เป็นวัตถุดิบในห่วงโซ่การผลิตได้รับผลกระทบจากตลาดจีนที่ชะลอตัว ประกอบกับการจำหน่ายในประเทศได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจชะลอตัว และค่าครองชีพที่อยู่ในระดับสูงทำให้ผู้บริโภคชะลอการซื้อสินค้าหรือเลือกซื้อเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น

ในส่วนของผู้ประกอบการในปี ๒๕๖๓ คาดว่าผู้ประกอบการยังต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่มีคุณสมบัติพิเศษ เช่น การยับยั้งแบคทีเรีย ดูดซับเหงื่อและแห้งเร็ว หรือการกักเก็บอุณหภูมิ ประกอบกับการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มีแนวโน้มที่จะเติบโตได้ ดังนั้นการพัฒนาสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและประโยชน์การใช้งานที่หลากหลายให้แตกต่างจากคู่แข่งจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการอาจขยายฐานลูกค้าไปสู่ตลาดใหม่ๆ หรือผลิตสินค้าในรูปแบบใหม่สำหรับใช้ในอุตสาหกรรม เช่น สิ่งทอสำหรับยานยนต์ สิ่งทอสำหรับใช้ทางการแพทย์ และสิ่งทอสำหรับที่พักอาศัย เพื่อให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสามารถดำเนินต่อไปได้ในอนาคต

๔. โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมไปถึงสินค้าหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น เส้นใย เส้นด้าย ผ้าผืน ผ้าผืนสำเร็จรูป เครื่องนุ่งห่มประเภทต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ชั้นหลัก ๆ คือ ๑. อุตสาหกรรมขั้นต้น (Upstream) ผลผลิตในขั้นนี้คือ เส้นใยธรรมชาติและเส้นใยประดิษฐ์ ๒. อุตสาหกรรมชั้นกลาง (Midstream) ผลผลิตในขั้นนี้คือ เส้นด้ายและผ้าผืนทั้งชนิดที่เป็นผ้าทอและผ้าถัก และ ๓. การผลิตขั้นสุดท้ายหรืออุตสาหกรรมขั้นปลาย (Downstream) ผลผลิตที่ได้ก็คือเสื้อผ้าสำเร็จรูปและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่จะตกถึงมือผู้บริโภคนั่นเอง โดยความสัมพันธ์ของกระบวนการผลิตในแต่ละขั้นนั้น ผลผลิตที่ได้จากอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้นจะเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอชั้นกลาง และผลผลิตที่ได้จากอุตสาหกรรมสิ่งทอชั้นกลางจะใช่วัตถุดิบในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมขั้นปลายนั่นเอง โดยขั้นตอนในการผลิตนั้น เริ่มตั้งแต่การนำเส้นใยมาปั่น (Spinning) จะได้เส้นด้าย จากนั้นนำเส้นด้ายมาตีเกลียวเพื่อให้เกิดความแข็งแรงและใช้เป็นวัตถุดิบในการทอผ้า (Weaving) หรือถักผ้า (Knitting) เพื่อให้ได้ออกมาเป็นผ้าผืน แล้วนำไปผ่านกรรมวิธีตกแต่งคุณสมบัติโดยการฟอกย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จรูป (Textile Printing and Finishing) เพื่อให้ได้ผ้าผืนสำเร็จรูป ก่อนนำไปตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่ม (Wearing Apparel) ซึ่งถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยรายละเอียดของการผลิตในอุตสาหกรรมแต่ละขั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

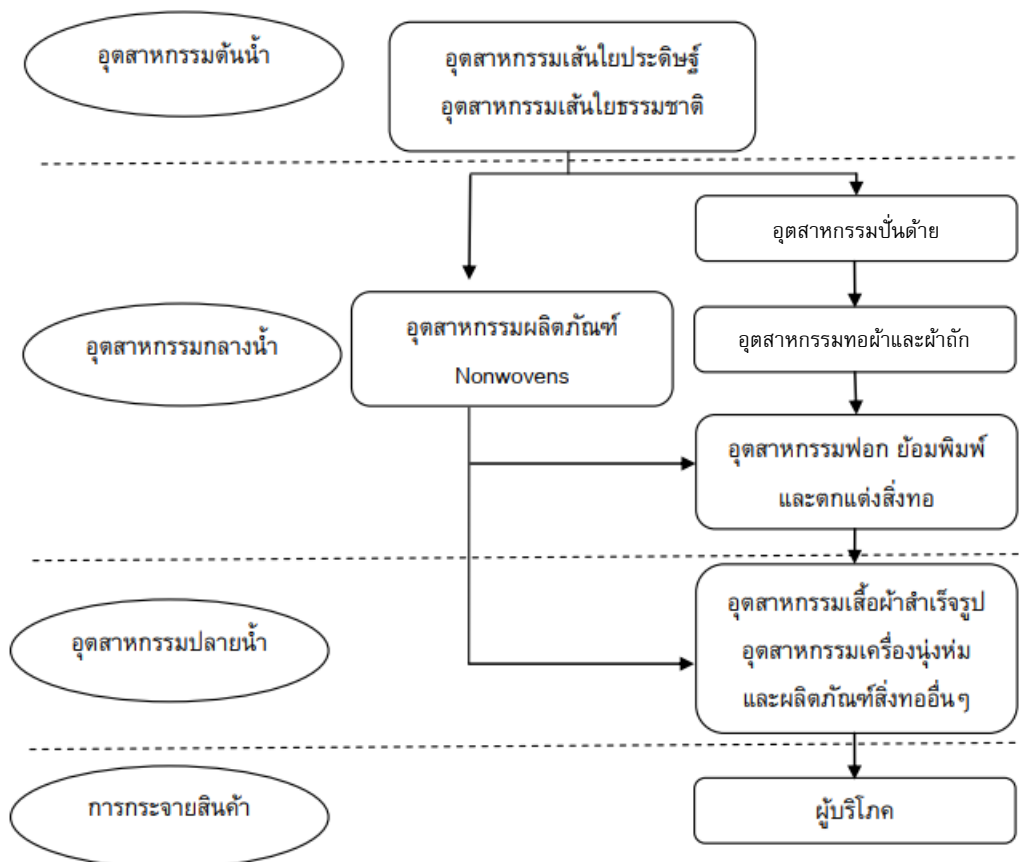
(๑) อุตสาหกรรมขั้นต้น (Upstream) เป็นอุตสาหกรรมเริ่มแรกของโครงสร้าง ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ ๒ ประเภท ได้แก่ เส้นใยธรรมชาติ และเส้นใยประดิษฐ์ สำหรับเส้นใยธรรมชาติ ที่เป็นที่ยนิยมากที่สุดคือ เส้นใยฝ้าย ส่วนเส้นใยประดิษฐ์ซึ่งต้องใช้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมเป็นวัตถุดิบที่สำคัญมีหลายประเภท ได้แก่ เส้นใยโพลีเอสเตอร์ เส้นใยไนลอน เส้นใยอะคริลิก และเส้นใยเรยอน เป็นต้น นำมาตีเกลียวหรือปั่นให้เป็นเส้นด้ายถักหากเส้นใยสั้น (Staple fiber) นำมาปั่นจะได้เส้นด้ายชนิดเส้นด้ายปั่น (spun yarn) หากใช้เส้นใยยาว (filament) เป็นวัตถุดิบจะได้เส้นด้ายชนิดใยยาว (filament yarn) การผลิตในอุตสาหกรรมขั้นนี้มีลักษณะการผลิตที่ต้องใช้ทุนเข้มข้น (Capital Intensive) กล่าวคือ มีการใช้ทุนและเทคโนโลยีที่สูงมาก ในขณะที่มีการใช้แรงงานน้อย ซึ่งลักษณะของโรงงานจะต้องเป็นโรงงานขนาดใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale)

(๒) อุตสาหกรรมชั้นกลาง (Midstream) กระบวนการผลิตประกอบด้วย การปั่นด้าย การทอผ้า การถักผ้า การฟอก ย้อม พิมพ์ และการแต่งสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้นมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เส้นด้าย และผ้าผืน อุตสาหกรรมปั่นด้าย ใช้ทุนและพลังงานสูง ทุกขั้นตอนต้องใช้เครื่องจักรอัตโนมัติในการผลิตเป็นสำคัญ ขนาดการลงทุนต้องสูง เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) แต่ขนาดการลงทุนยังต่ำกว่าอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์มาก โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้คือ เส้นด้าย ซึ่งมีทั้งเส้นด้ายใยธรรมชาติและเส้นด้ายใยประดิษฐ์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิตอุตสาหกรรมทอผ้า ซึ่งแต่เดิมในยุคเริ่มแรกเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานอย่างเข้มข้น แต่เวลาผ่านไปมีการปรับเปลี่ยนใช้ทุนที่สูงขึ้น เนื่องจากมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเครื่องทอผ้าที่พัฒนาขึ้นมาใหม่สามารถใช้งานได้รวดเร็วและอัตโนมัติมากขึ้น อีกทั้งช่วยควบคุมคุณภาพได้ดีกว่าเดิมด้วย โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้คือ ผ้าผืน ซึ่งแบ่งเป็นผ้าทอและผ้าถัก โดยแต่เดิมนั้นลักษณะการผลิตผ้าผืนมีความหลากหลายน้อยและผลิตจำนวนมากต่อครั้ง (Mass Production) แต่หลังจากที่เทคโนโลยีต่าง ๆ ดีขึ้น ทำให้การผลิตเปลี่ยนไปในลักษณะที่มีชนิดหลากหลายมากขึ้น ซึ่งมีการผลิตปริมาณไม่มากในแต่ละครั้ง ทำให้สามารถผลิตตามความต้องการของลูกค้าได้มากขึ้น (Mass Customization) อุตสาหกรรมฟอกย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ประกอบด้วย การฟอก การย้อม การพิมพ์ และการแต่งสำเร็จ ซึ่งถือ

เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการผลิตผ้าผืนก่อนนำไปใช้งานในการผลิตเป็นเครื่องนุ่งห่มต่อไป ในการผลิตส่วนนี้เป็นส่วนที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผ้าผืนเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเทคโนโลยีในการผลิตมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการหลากหลายมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในส่วนขั้นตอนการย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ อาจจะทำหลังจากที่มีการผลิตเป็นเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเรียบร้อยแล้ว

(๓) อุตสาหกรรมขั้นปลาย (Downstream) คือ ขบวนการผลิตขั้นสุดท้ายของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูงสุดในห่วงโซ่อุปทาน ประกอบด้วย การผลิตเครื่องนุ่งห่มและสิ่งทอประเภทอื่น ๆ เช่น พรหม ผลิตภัณฑ์บ้านและปู เป็นต้น แต่สินค้าที่สำคัญและมีบทบาทในการค้าโลกมากที่สุดคือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยการผลิตในอุตสาหกรรมขั้นนี้จะมีความแตกต่างจากการผลิตในอุตสาหกรรมขั้นต้นและขั้นกลาง เพราะลักษณะของการผลิตโดยส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตที่ต้องใช้แรงงานอย่างเข้มข้น (Labor Intensive) โดยเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยมีความได้เปรียบในด้านค่าจ้างแรงงานต่ำจึงเป็นแหล่งการผลิตตามคำสั่งซื้อ (Original Equipment Manufacturing : OEM) ที่สำคัญ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยสูญเสียความได้เปรียบ เนื่องจากการปรับค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ทำให้ผู้ว่าจ้างในต่างประเทศย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่า เช่น จีน อินโดนีเซีย อินเดีย และเวียดนาม เป็นต้น

ภาพที่ ๔ โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

๕. ปัจจัยเสี่ยงต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี ๒๕๖๓

๕.๑ ภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง และค่าครองชีพและหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ทำให้ผู้บริโภคมีระดับการใช้จ่ายและเลือกที่จะใช้จ่ายใช้สอยในสิ่งที่จำเป็น ซึ่งจะส่งผลต่อตลาดสิ่งทอและเครื่องแต่งกายในประเทศและกระทบกับยอดการผลิตและยอดขายของผู้ประกอบการโดยตรง

๕.๒ ภาวะการแข่งขันที่รุนแรงของเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากจีน และเวียดนาม เนื่องจากประเทศดังกล่าวมีต้นทุนการผลิตโดยเฉพาะด้านค่าจ้างแรงงานการผลิตที่ต่ำกว่าไทย จึงทำให้เป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันกับผู้ประกอบการไทยที่ผลิตเพื่อขายภายในประเทศ

๕.๓ ขาดการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย หลากหลาย และความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ซึ่งนอกจากจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์แล้ว ยังสามารถรองรับความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลายได้

๕.๔ ขาดการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการผลิต เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงต้องพัฒนาทักษะแรงงานให้มีความสามารถและความเชี่ยวชาญ เพื่อที่จะทำงานโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้

๖. แนวโน้ม (Trend) สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มระดับโลก

๖.๑ ความไม่แน่นอน ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ ความรุนแรงทางการเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ การปิดร้าน ศูนย์การค้าที่ไร้ผู้คน และความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของการช้อปปิ้งออนไลน์ ทำให้บริษัทแฟชั่นทั่วโลกต้องมีความยืดหยุ่นและปรับตัวท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ของบริษัทเองและด้วยการบริการลูกค้า นอกจากนี้บริษัทแฟชั่นยังคาดว่าจะนำเทคโนโลยีมาใช้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งปัญญาประดิษฐ์ เพื่อความคล่องแคล่วรวดเร็วในการทำงาน

๖.๒ ยุคใหม่ของโลกาภิวัตน์ โลกที่เข้าสู่ยุคใหม่ของโลกาภิวัตน์ ซึ่งกระตุ้นด้วยการเชื่อมโยงของระบบดิจิทัล และการไหลของข้อมูล ซึ่งจะนำไปสู่การเชื่อมโยงทั่วโลกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ความเร็วในการส่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตข้ามพรมแดนเพิ่มขึ้นประมาณ ๘๐ เท่า ตั้งแต่ปี ๒๐๐๕ และในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา การไหลของข้อมูลทำให้ GDP ของโลกเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ ๑๐ โดยปัจจุบัน การไหลของข้อมูลมีส่วนที่มีผลต่อ GDP มากกว่าการค้าสินค้าทั่วโลก นอกจากนี้ ผู้บริโภคคาดว่าจะใช้จ่ายเงิน ๑ ล้านล้านเหรียญสหรัฐไปกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน ภายในปี ๒๐๒๐ และผู้คนกว่า ๙๐๐ ล้านคนมีการเชื่อมโยงกับต่างประเทศบนโซเชียลมีเดีย ซึ่งทำให้ผู้นำแฟชั่นมีโอกาสในการขยายฐานผู้ซื้อและเพิ่มยอดขายจากแพลตฟอร์มดิจิทัลทั่วโลก

๖.๓ ภูมิภาคเอเชียเริ่มเข้ามามีบทบาทด้านแฟชั่น บริษัทจากซีกโลกตะวันตกอาจต้องประสบกับการแข่งขันมากยิ่งขึ้นจากเอเชีย จากการที่เอเชียมีบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ใหญ่ๆ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๖๐ ของโลก ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของการจำหน่ายค้าปลีกออนไลน์ทั่วโลกและมีนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ ทั้งนี้ คาดว่าเอเชียจะมีส่วนแบ่งการจำหน่ายประมาณร้อยละ ๔๐ ของเครื่องแต่งกายทั่วโลกในปี ๒๐๑๘ และตลาดเครื่องแต่งกายของเอเชียคาดว่าจะมีมูลค่าถึง ๑.๔ ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ภายในสองปีข้างหน้า ในขณะที่บริษัทเอเชียยังคงตอบสนองต่อความต้องการของฐานลูกค้าด้านดิจิทัล แต่ก็อาจขยายไปยังทวีปอเมริกาเหนือและใต้ แอฟริกา และยุโรป

๖.๔ ลักษณะเฉพาะของลูกค้า บริษัทแฟชั่นทั่วโลกกำลังเปลี่ยนการให้ความสำคัญไปยังลูกค้า และลักษณะเฉพาะของลูกค้า เพื่อให้เกิดความภักดีของลูกค้าและการกระตุ้นการขาย โดยลูกค้าต้องการ

ลักษณะเฉพาะของตนเอง ในขณะเดียวกัน ก็ต้องการสินค้าที่มีความยั่งยืนของตน โดยบริษัทแฟชั่นคาดว่าจะใช้ข้อมูลในการตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของลูกค้า ด้วยการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการจำหน่ายสินค้า

๖.๕ ความสำคัญของแพลตฟอร์มออนไลน์ แพลตฟอร์มออนไลน์ทั่วโลก เช่น Amazon และ Tmall มีรายได้เพิ่มขึ้นสองถึงสามเท่า เทียบกับสามปีที่ผ่านมา ในขณะที่ผู้บริโภคจะเข้าเว็บไซต์เพื่อเปรียบเทียบราคาและผลิตภัณฑ์ ซึ่งแพลตฟอร์มออนไลน์ทั่วโลกคาดว่าจะขยายพันธมิตรแบรนด์แฟชั่น เพื่อให้สามารถคงการแข่งขันได้ในโลกออนไลน์ โดยความท้าทายไม่ได้อยู่ที่การร่วมมือกับแพลตฟอร์มออนไลน์ แต่เกี่ยวกับการที่แบรนด์แฟชั่นสามารถใช้พันธมิตรดังกล่าว เพื่อดึงดูดผู้บริโภคมากขึ้นนอกเหนือจากร้านทั่วไป

๖.๖ ความนิยมของการทำธุรกรรมออนไลน์ การชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๘-๒๐ เท่า ในปีนี้ และจากการที่จะมีการชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือมากขึ้นทั่วโลก ซึ่งผู้บริโภคจะเรียกร้องให้บริษัทแฟชั่นให้บริการการทำธุรกรรมผ่านทางสมาร์ทโฟนอย่างสะดวก จึงคาดว่าบริษัทแฟชั่นจะจัดให้มีทางเลือกการชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือมากขึ้น

๖.๗ ปัญญาประดิษฐ์ยกระดับแฟชั่น ปัญญาประดิษฐ์คาดว่าจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่มูลค่าของแฟชั่น โดยการลดขั้นตอนการผลิตและการจัดจำหน่าย ซึ่งปัญญาประดิษฐ์จะทำงานนอกเหนือจากการเดินเครื่องจักร การจัดขั้นตอนการผลิต และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริโภค โดยร้อยละ ๗๕ ของบริษัทแฟชั่นเพิ่มการลงทุนด้านปัญญาประดิษฐ์ ในปี ๒๐๑๙ ในขณะที่เทคโนโลยียังคงเป็นสิ่งที่น่าดึงดูดใจในการรับมือกับธุรกิจท่ามกลางความไม่แน่นอนของการค้าปลีก โดยปัญญาประดิษฐ์จะเป็นประโยชน์ต่องานแฟชั่นทั่วโลก เพราะจะทำให้สามารถเน้นผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มได้มากขึ้น

๖.๘ การเปลี่ยนแปลงของความยั่งยืน บริษัทแฟชั่นกำลังดำเนินการด้านความยั่งยืน นอกเหนือไปจากเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) และทำให้การหมุนเวียนเป็นส่วนหนึ่งของทุกจุดในห่วงโซ่อุปทาน โดยบริษัทแฟชั่น จะศึกษาแนวคิดการรีไซเคิล ซึ่งรวมไปถึงเส้นใยที่ทำจากขวดพลาสติกที่รีไซเคิลแล้ว เพื่อให้ห่วงโซ่มูลค่าของแฟชั่นทั่วโลกมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยร้อยละ ๔๒ ของแบรนด์แฟชั่นได้แบ่งปันข้อมูลผู้จัดหาวัตถุดิบ เพื่อให้มีความโปร่งใสมากขึ้นแก่ผู้บริโภค และคาดว่าแนวโน้มดังกล่าวจะยังคงดำเนินต่อไป

๖.๙ เทคโนโลยีทดแทนการผลิตสิ่งทอแบบดั้งเดิม ปัจจุบันการผลิตสิ่งทอและเครื่องแต่งกายที่ใช้งานเทคนิค (Technical Textile) ได้รับการตอบรับที่ดีมากจากทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะ Nonwoven Fabric ซึ่งเป็นผ้าทอที่ไม่ได้ใช้วิธีถักทอแบบปกติ แต่เป็นการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบอื่นในการผลิต เช่น การเป่าด้วยอากาศ เพื่อให้เส้นใยเรียงตัวต่อกันเป็นผ้าผืน โดยมีทั้งที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยสังเคราะห์ ซึ่งวิธีการผลิตดังกล่าวช่วยลดต้นทุนการผลิตผ้าลงถึงร้อยละ ๓๐ เนื่องจากไม่ต้องผ่านวิธีปั่นด้ายและทอออกมาเป็นผ้าผืน อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ผลิตสินค้าได้หลายแบบไม่ว่าจะเป็นของใช้ในบ้าน เช่น ผ้าปูโต๊ะ ผ้าม่าน พรม หรือเป็นสิ่งที่สำคัญทางการแพทย์ เช่น ชุดผ่าตัด หน้ากากป้องกันฝุ่น เป็นต้น ซึ่งภาครัฐได้ให้การสนับสนุนการผลิตผ้ากลุ่มนี้ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรม S-Curve รวมทั้งยังสามารถจัดอยู่ในอุตสาหกรรม Bioeconomy หากเป็นการใช้เส้นใยธรรมชาติมาพัฒนาเป็นผ้าได้

๖.๑๐ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) จากรายงานการประมาณการประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓ ของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่

สังคมผู้สูงวัย โดยประชากรผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ที่มีจำนวน ๑๒ ล้านคน (๑๘%) ในปี ๒๕๖๓ จะเพิ่มเป็น ๒๐.๔๒ ล้านคน (๓๑.๒๘%) ในปี ๒๕๗๓ ประเด็นนี้จะช่วยหนุนให้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอทางการแพทย์มีโอกาสเติบโตตาม เช่น การใช้ส้นเข้าแทนการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุโดยไม่ใช้ยา เป็นต้น

๗. ความสอดคล้องและเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต

๗.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคตกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ชาติของประเทศที่ใช้เป็นกรอบในการจัดทำนโยบายการพัฒนาดัง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว” พบว่า มีความสอดคล้องในยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต ได้แก่

- การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต โดยมุ่งเน้นการรับมือและสร้างโอกาสจากความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ ที่เป็นผลของการหลอมเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีทางกายภาพเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วเป็นวงกว้างและลึกซึ้งทั้งระบอบอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพื้นฐานโครงสร้างอุตสาหกรรม โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต เพิ่มบุคลากรที่มีทักษะและความรู้ตามความต้องการของตลาด สร้างระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการที่เหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอย่างยั่งยืน

๑) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร โดยอาศัยความเชี่ยวชาญด้านบริการการแพทย์ของไทยเพื่อสร้างอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศเพื่อรองรับความต้องการใช้บริการการแพทย์ที่จะเพิ่มมากขึ้นทั้งจากสังคมผู้สูงอายุ และความต้องการการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครอบคลุมการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์ การผลิตอวัยวะเทียม การผลิตเวชภัณฑ์และครุภัณฑ์การแพทย์ การผลิตเภสัชภัณฑ์ซึ่งรวมถึงชีวเภสัชภัณฑ์ และการให้บริการการแพทย์ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนไทย การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริการการแพทย์ เพื่อลดต้นทุนการรักษาพยาบาล ยกระดับการให้บริการการแพทย์อย่างมีคุณภาพในระดับสากล และสร้างความมั่นคงให้กับระบบสาธารณสุขของไทย พร้อมทั้งการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมทางการแพทย์และบริการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ เพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมและดูแลสุขภาพและรักษาผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

๗.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคตมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประเด็นที่ ๔ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเป็นองค์กรรวมและการสร้างระบบนิเวศโดยเน้นการสร้างรากฐานและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ประเทศไทยมีศักยภาพทั้งด้านบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมของตนเอง ในแผนย่อยที่ ๒ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร ที่มุ่งเน้นการพัฒนาแบบบูรณาการควบคู่กับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการแพทย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในทุกมิติ และสร้างอุตสาหกรรมการแพทย์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงเพื่อรองรับความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านสุขภาพให้มีศักยภาพด้านเทคโนโลยี มีทักษะความชำนาญ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ทั้งด้านบุคลากร ผลิตภัณฑ์ และบริการทางการแพทย์ และขยายช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรมและบริการสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่ผสมผสานความเชี่ยวชาญทั้งในการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทย

๗.๓ แผนปฏิรูปประเทศ

การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคตมีความสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีประเด็นการปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ หัวข้อที่ ๑ การปฏิรูปด้านการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน หัวข้อย่อย ๑.๑ ผลิตภาพ (Productivity) เพื่อเพิ่มผลผลิตและศักยภาพในการแข่งขันให้แก่อุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมใหม่ที่กำลังจะเติบโต นอกจากการปฏิรูปที่เฉพาะเจาะจงด้านอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีปัจจัยสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขัน (Cross-Industry Enabler) ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประเด็นการปฏิรูปย่อยที่ ๑๐ และ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ทั้งในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยการพัฒนาระบบการศึกษาในประเทศไทยให้สร้างบุคลากรและแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์เพียงพอสำหรับการรองรับการพัฒนาของภาคอุตสาหกรรม และประเด็นการปฏิรูปย่อยที่ ๑๗ การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ โดยการยกเลิกหรือทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัยหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจ และจัดทำข้อกฎหมายเฉพาะที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า เพื่อสนับสนุนให้เกิดการประกอบธุรกิจภายในประเทศมากขึ้นและดึงดูดธุรกิจจากต่างชาติให้มาลงทุนในประเทศไทย

๗.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคตมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ประเด็นด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง จำเป็นต้องมีการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีศักยภาพในปัจจุบันเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไปได้ รวมทั้ง

กำหนดอุตสาหกรรมอนาคตที่สามารถใช้โอกาสของการเปลี่ยนแปลงบริบทใหม่ๆ ในโลก เช่น การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงสถานะภูมิอากาศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การปรับตัวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ ที่ขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นั้น พิจารณาจาก ๒ มิติ คือ โอกาสของประเทศไทยจากเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ ในโลกและศักยภาพในการแข่งขันที่แท้จริงของประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑) พัฒนาต่อยอดความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพปัจจุบันเพื่อยกระดับไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง โดยการพัฒนา นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานของการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ๒) วางรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับอนาคต โดยมุ่งสร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่ผสานโอกาสจากแนวโน้มบริบทโลกในอนาคตและการปรับเปลี่ยนเข้าสู่การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในตลาดเฉพาะและตลาดที่รองรับความต้องการรูปแบบใหม่ในอนาคต โดยให้ความสำคัญในลำดับต้นกับอุตสาหกรรมที่สามารถพัฒนาต่อยอดจากฐานความเก่งของอุตสาหกรรมศักยภาพในปัจจุบัน

๗.๕ นโยบายรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (พ.ศ. ๒๕๖๒)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง สังคมไทยมีความสุข คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ เศรษฐกิจไทยมีความแข็งแกร่งและมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ควบคู่ไปกับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต มีนโยบายดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- การพัฒนาภาคอุตสาหกรรม โดยพัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีหรือแนวโน้มการค้าโลก โดยคำนึงถึงศักยภาพ ความสามารถในการแข่งขัน แนวโน้มความต้องการของตลาดในประเทศและตลาดโลก เพื่อให้อุตสาหกรรมไทยมีระดับผลิตภาพที่สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก สร้างนวัตกรรมใหม่ที่มีมูลค่าสูงในอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและอุตสาหกรรมอนาคต พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนห่วงโซ่อุปทานให้สามารถใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน

- สร้างกลไกสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการรายใหม่ โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเข้าถึงเทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรม การปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้ประกอบการ การเข้าถึงแหล่งเงิน การพัฒนาศูนย์ทดสอบหรือวิจัยและออกแบบที่ได้มาตรฐานสากล และการใช้สถาบันการศึกษาที่มีอยู่ในพื้นที่มาสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าและบริการ

- ขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ โดยพัฒนาระบบนิเวศเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการยุคใหม่สามารถพัฒนานวัตกรรม สินค้าและบริการที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์และก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

๘. การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของอุตสาหกรรม (SWOT Analysis)

การศึกษาวเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (SWOT Analysis) เป็นกระบวนการที่ประยุกต์ใช้แนวคิดการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อทำความเข้าใจอุตสาหกรรมและปัจจัยแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และ อุปสรรค (Threat) ดังนี้

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- ความเข้มแข็งในห่วงโซ่อุปทานครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ - ประเทศไทยมีที่ตั้งเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางสุขภาพแห่งเอเชีย - คุณภาพสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยเป็นที่ยอมรับในตลาดต่างประเทศ - แรงงานไทยมีทักษะฝีมือ	- ขาดแคลนแรงงานระดับล่างและแรงงานมีทักษะ - พึ่งพาเทคโนโลยีการผลิตจากต่างประเทศ - ขาดการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยเฉพาะการต่อยอดด้านวัสดุศาสตร์ ตลอดจนสิ่งทอเทคนิค - ขาดความรู้ในการเชื่อมโยงภายในห่วงโซ่มูลค่า โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สิ่งทอใหม่ ๆ หรือผลิตภัณฑ์เฉพาะทาง - ขาดความชำนาญด้านการตลาดเชิงรุก ตลอดจนฐานข้อมูลทางการตลาดไม่อยู่ในลักษณะที่พร้อมใช้งาน - ต้นทุนการผลิตสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ด้วยโครงสร้างต้นทุนค่าแรงและต้นทุนค่าโลจิสติกส์
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
- สถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ (Covid-๑๙) ทำให้ความต้องการในสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและสุขอนามัยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอเทคนิค (Technical textile) อาทิ สิ่งทอเทคนิคชนิดวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ (Medical textile) เพื่อนำไปใช้ผลิตหน้ากากอนามัย ชุดคลุม PPE ของบุคลากรทางการแพทย์ ผ้าคลุมผ่าตัด ผ้าก๊อชปิดแผล ผ้าเช็ดทำความสะอาดปลอดเชื้อประเภทใช้แล้วทิ้ง เป็นต้น - อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) ของประเทศที่รัฐบาลให้การสนับสนุน จึงเป็นโอกาสสำคัญต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อาทิ	- ข้อจำกัดด้านกฎหมายหรือกฎระเบียบที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อาทิ ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของกระบวนการฟอกย้อม ตกแต่ง และเคลือบผ้า ตลอดจน กฎระเบียบทางการค้าและภาษีนำเข้า และมาตรการกีดกันทางการค้าอย่างอื่นที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barrier) ทั้งของไทยและต่างประเทศ - สถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ (Covid-๑๙) ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ต้องเผชิญกับยอดสั่งซื้อสินค้าที่ลดลงตามความความต้องการของผู้บริโภคที่ลดลง โดยเฉพาะคำสั่งซื้อที่มาจากต่างประเทศทำให้ผู้ประกอบการหลายแห่งมีแนวโน้มลดจำนวน

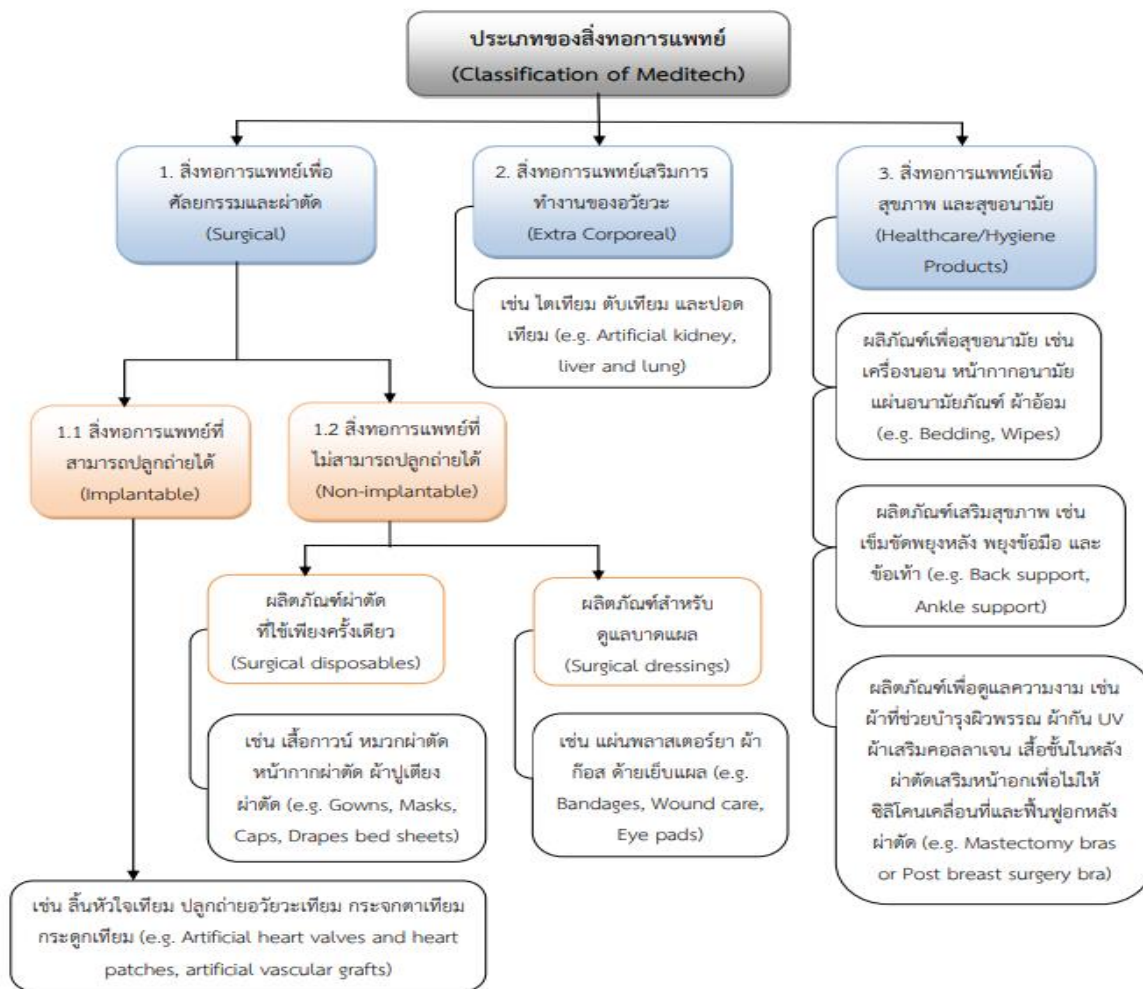
สิ่งทอเทคนิคชนิดวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ (Medical textile) เพื่อนำไปใช้ผลิตหน้ากากอนามัย ชุดคลุม PPE ของบุคลากรทางการแพทย์ ผ้าคลุมผ้าตัด ผ้าก๊อชปิดแผล ผ้าเช็ดทำความสะอาด สะอาดปลอดภัยประเภทใช้แล้วทิ้ง เป็นต้น	พนักงาน รวมถึงปิดกิจการชั่วคราว
- การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Disruption Technology) ของภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และแพลตฟอร์มการค้าออนไลน์ (e-Commerce) ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนช่องทางการจัดจำหน่าย ช่วยให้การกระจายสินค้าและบริการได้อย่างทั่วถึง และรวดเร็วมากขึ้น	

๙. ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหลังสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-๑๙ (COVID-19) เพื่อไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างรุนแรงจากการระบาดของโควิด-๑๙ ซึ่งสะท้อนจากมูลค่าการส่งออกที่หดตัวถึงร้อยละ ๘.๓๔ ในช่วงเดือน ม.ค.- ส.ค. ๒๕๖๓ จึงเป็นโอกาสที่ผู้ประกอบการจะหันไปเจาะกลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าสูงและมีโอกาสเติบโตอย่างสิ่งทอทางการแพทย์ (Medical Textile) ทั้งนี้ คาดว่าสิ่งทอทางการแพทย์ทั่วโลก (Global Market for Medical Textile) จะเติบโตเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๕ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๘ หรือคิดเป็นมูลค่าสูงถึง ๒๓.๓ พันล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนสิ่งทอทางการแพทย์ของไทยในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาเติบโตร้อยละ ๔-๖ ต่อปี ซึ่งสามารถจะขยายตัวได้อีกมากในระยะข้างหน้า โดยคาดว่าความต้องการใช้งานสิ่งทอทางการแพทย์ของโลกถึงปี ๒๕๖๘ ได้แก่ กลุ่ม Implantable Products กลุ่ม Non-Implantable Products และกลุ่ม Health & Hygiene products จะมีความต้องการที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่ม Non-Implantable Products จะมีอัตราการขยายตัวสูงสุด แต่หากพิจารณาตามประเภทการใช้งานแล้ว จะพบว่ามูลค่าของผลิตภัณฑ์ในกลุ่ม Implantable Products จะมีมูลค่ามากที่สุด โดยมีสัดส่วนทางการตลาดคิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒

๙.๑ ประเภทสิ่งทอทางการแพทย์

สิ่งทอทางการแพทย์ (Medical Textile) เป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอเทคนิคที่มีแนวโน้มการขยายตัวและเติบโตอย่างรวดเร็วมากกว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอเทคนิคอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์สิ่งทอทางการแพทย์ที่ใช้ในโรงพยาบาลและบ้านเรือน เช่น ชุดคลุม (PPE) ปลอดภัยสำหรับแพทย์/พยาบาล หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ ผ้าคลุมผ้าตัด ผ้าก๊อชปิดแผล ผ้าเช็ดทำความสะอาด สะอาดปลอดภัยประเภทใช้แล้วทิ้ง และผ้ากันไรฝุ่น เป็นต้น

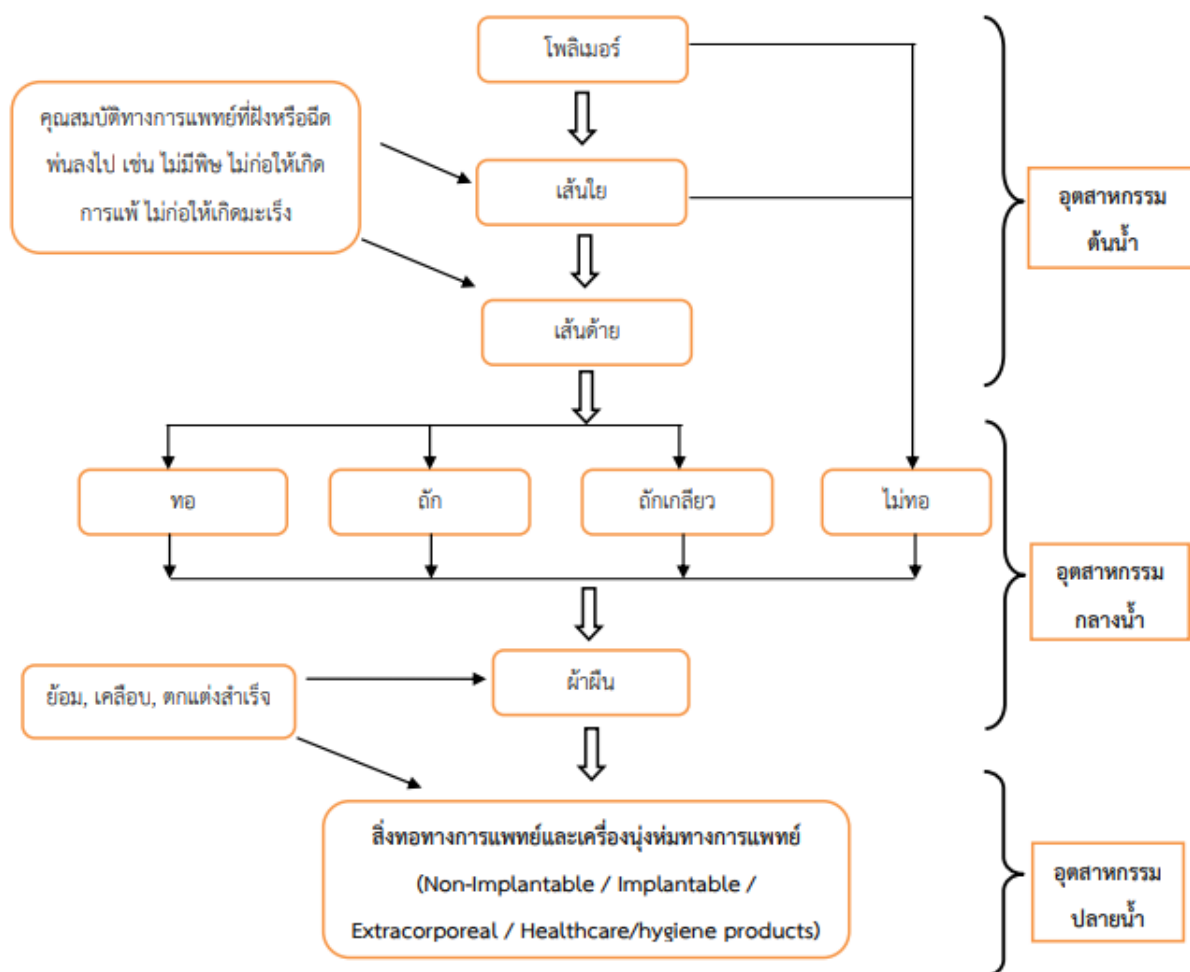

๙.๒ กระบวนการผลิตสิ่งทอทางการแพทย์

๑. อุตสาหกรรมต้นน้ำ โดยเส้นใยที่นำมาใช้ผลิตสินค้าสิ่งทอเทคนิคทางการแพทย์ ประกอบด้วยกลุ่มเส้นใยหลัก ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเส้นใยธรรมชาติ เช่น ฝ้าย ไหม ไยจากไผ่ เป็นต้น และกลุ่มเส้นใยสังเคราะห์ เช่น พอลิเอสเตอร์ พอลิโพรพิลีน เป็นต้น โดยในกระบวนการนี้อาจมีการเพิ่มคุณสมบัติทางการแพทย์ต่าง ๆ โดยฝังหรือฉีดพ่นลงไป

๒. อุตสาหกรรมกลางน้ำ สามารถแบ่งกระบวนการผลิตผ้าสำหรับสิ่งทอทางการแพทย์จากเส้นใยประเภทต่างๆ ได้เป็น ๔ ประเภทหลัก คือ ผ้าทอ (Woven) ผ้าไม่ทอ (Nonwoven) ผ้าถัก (Knit) และผ้าถักแบบพันเกลียว (Braid)

๓. อุตสาหกรรมปลายน้ำ โดยเส้นใยที่ผ่านกระบวนการผลิตเป็นสิ่งทอประเภทต่าง ๆ จนได้ผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน คือ สิ่งทอทางการแพทย์ที่ไม่สามารถปลูกถ่ายได้ (NonImplantable) สิ่งทอทางการแพทย์ที่สามารถปลูกถ่ายได้ (Implantable) อุปกรณ์ที่ใช้เสริมการทำงานของอวัยวะ (Extracorporeal) และ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับการดูแลสุขภาพและสุขอนามัย (Healthcare/hygiene products)

๙.๓ ปัจจัยในการขับเคลื่อนให้เกิดการขยายตัวของสิ่งทอทางการแพทย์

๑. อัตราและจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) โดยจากข้อมูลของ United Nations World Population Ageing พบว่า หลังจากปี ๒๕๕๒ ประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิง ได้แก่ เด็ก และผู้สูงอายุจะมีจำนวนมากกว่าประชากรในวัยแรงงาน และในปี ๒๕๖๐ จะเป็นครั้งแรกที่จำนวนประชากรเด็ก มีจำนวนน้อยกว่าผู้สูงอายุ เนื่องจาก การลดภาวะเจริญพันธุ์อย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้จำนวนและสัดส่วนประชากร สูงอายุของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยจากข้อมูลประชากรของประเทศไทยปี ๒๕๕๖ ประชากรไทยมีจำนวน ๖๔.๖ ล้านคน เป็นผู้สูงอายุมากถึง ๙.๖ ล้านคน คาดว่าในปี ๒๕๗๓ จะมีจำนวนผู้สูงอายุ ๑๗.๖ ล้านคน (ร้อยละ ๒๖.๓) และปี ๒๕๘๓ จะมีจำนวนถึง ๒๐.๕ ล้านคน (ร้อยละ ๓๒.๑)

๒. นโยบายภาครัฐในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub)

รัฐบาลมีนโยบายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพนานาชาติ โดยในปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดแผนพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๘) เป็นแผนระยะ ๑๐ ปี โดยได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. การเติบโตของบริการสุขภาพในประเทศไทย

การเติบโตของจำนวนผู้ป่วยที่มาใช้บริการทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างชาติสะท้อนได้จากรายได้สุขภาพของไทยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันประชากรในประเทศให้ความสำคัญด้านสุขภาพมากขึ้น ประกอบกับจำนวนผู้ป่วยต่างชาติที่เดินทางเข้ามารับการรักษายาบาลในประเทศ (Medical Tourism) และนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) เพิ่มขึ้นทุกปี

๔. การเจริญเติบโตของสิ่งทอทางการแพทย์

ปัจจุบัน ผู้ประกอบการมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาสิ่งทอทางการแพทย์มากขึ้น เช่น การพัฒนาเส้นใยต่างๆ ให้มีคุณสมบัติพิเศษ เสื้อผ้าทางการแพทย์ที่ต่อต้านการเกิดแบคทีเรียและลดกลิ่นไม่พึงประสงค์ การนำผ้าไม่ถัก (Non-woven) ในผลิตภัณฑ์การทำแผล เป็นต้น รวมทั้ง มีอัตราการบริโภคผลิตภัณฑ์ Technical Textile ในกลุ่มสิ่งทอทางการแพทย์ (Meditech) โดยเฉพาะในแถบเอเชียมีปริมาณความต้องการที่สูงขึ้น

จากสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-๑๙ (COVID-๑๙) และมาตรการล็อกดาวน์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้ความต้องการสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการรักษาและป้องกันโรคจากในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต อาทิ ชุดคลุม (PPE) ปลดล็อคสำหรับแพทย์/พยาบาล หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ ผ้าคลุมผ่าตัด ผ้าก๊อชปิดแผล ผ้าเช็ดทำความสะอาดปลอดเชื้อประเภทใช้แล้วทิ้ง เป็นอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มการขยายตัวของตลาดในประเทศและตลาดโลกอย่างต่อเนื่อง

เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคในประเทศต่างๆ ยังไม่สามารถควบคุมได้ จำนวนผู้ติดเชื้อยังคงเพิ่มขึ้น และการพัฒนาและผลิตวัคซีนเพื่อป้องกันและรักษาโรคของหลายประเทศต้องใช้เวลาอีก ๑-๒ ปี จึงเป็นโอกาสของไทยในการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งในการพลิกฟื้นและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยให้สามารถผ่านวิกฤตครั้งนี้ไปได้

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการหลายประเทศทั่วโลกต้องระงับการผลิต ซึ่งเป็นไปตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ของแต่ละประเทศ หรือผู้ประกอบการบางรายอาจได้รับผลกระทบจนต้องปิดกิจการ ส่วนโรงงานที่ยังสามารถผลิตได้ก็ปรับเปลี่ยนไลน์การผลิตมาเป็นผลิตหน้ากากอนามัย หรือสิ่งทอทางการแพทย์ต่าง ๆ

	จีน • การผลิตหยุดชะงัก จากการปิดเมืองต่าง ๆ • ผู้ประกอบการบางรายปรับสายการผลิต โดยหันมาผลิตหน้ากากอนามัยมากขึ้น
	เวียดนาม • การส่งออกลดลงจากการยกเลิกคำสั่งซื้อ และการชะลอการส่งมอบสินค้า • เวียดนามเผชิญต่อปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบอย่างรุนแรงตั้งแต่ไตรมาส ๒ เพราะการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน โดยอุตสาหกรรมของเวียดนามพึ่งพาวัตถุดิบจากจีนถึง ๖๐% เพื่อใช้ในสายการผลิตเสื้อผ้า • เผชิญกับคำสั่งซื้อใหม่ที่ลดลง ทำให้หลายโรงงานเริ่มหันมาผลิตหน้ากากอนามัย เพื่อประกอบธุรกิจ
	มาเลเซีย • ผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรายใหญ่ของโลกที่เปิดกิจการในมาเลเซียมานานกว่า ๕๐ ปี ประกาศยุติกิจการ เนื่องจากไม่สามารถทำการผลิตได้จากมาตรการควบคุมการสัญจร (MCO) ทั่วประเทศมาเลเซีย อีกทั้งยังประสบปัญหาการส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐฯ และต้องเผชิญกับการระงับคำสั่งซื้อ
	กัมพูชา • โรงงานกว่า ๑๘๐ แห่งที่ระงับการผลิต และมี ๖๐ แห่งที่ชะลอการผลิต ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการขาดแคลนวัตถุดิบจากจีน ซึ่งการตัดเย็บเสื้อผ้าของกัมพูชาพึ่งพาวัตถุดิบจากจีนมากถึง ๖๐% • รัฐบาลกัมพูชาได้อนุมัติให้ผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปสามารถผลิตหน้ากากอนามัย และอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อใช้ในประเทศและส่งออก
	อินโดนีเซีย • โรงงานลดกำลังการผลิต หรือปิดชั่วคราว รวมทั้งลดจำนวนแรงงานไปกว่าร้อยละ ๔๐ เนื่องจากห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในประเทศมีปัญหาทั้งจากโรงงานที่มีเจ้าของเป็นคนอินโดนีเซียหรือเจ้าของเป็นต่างชาติ (จีน เกาหลีใต้)

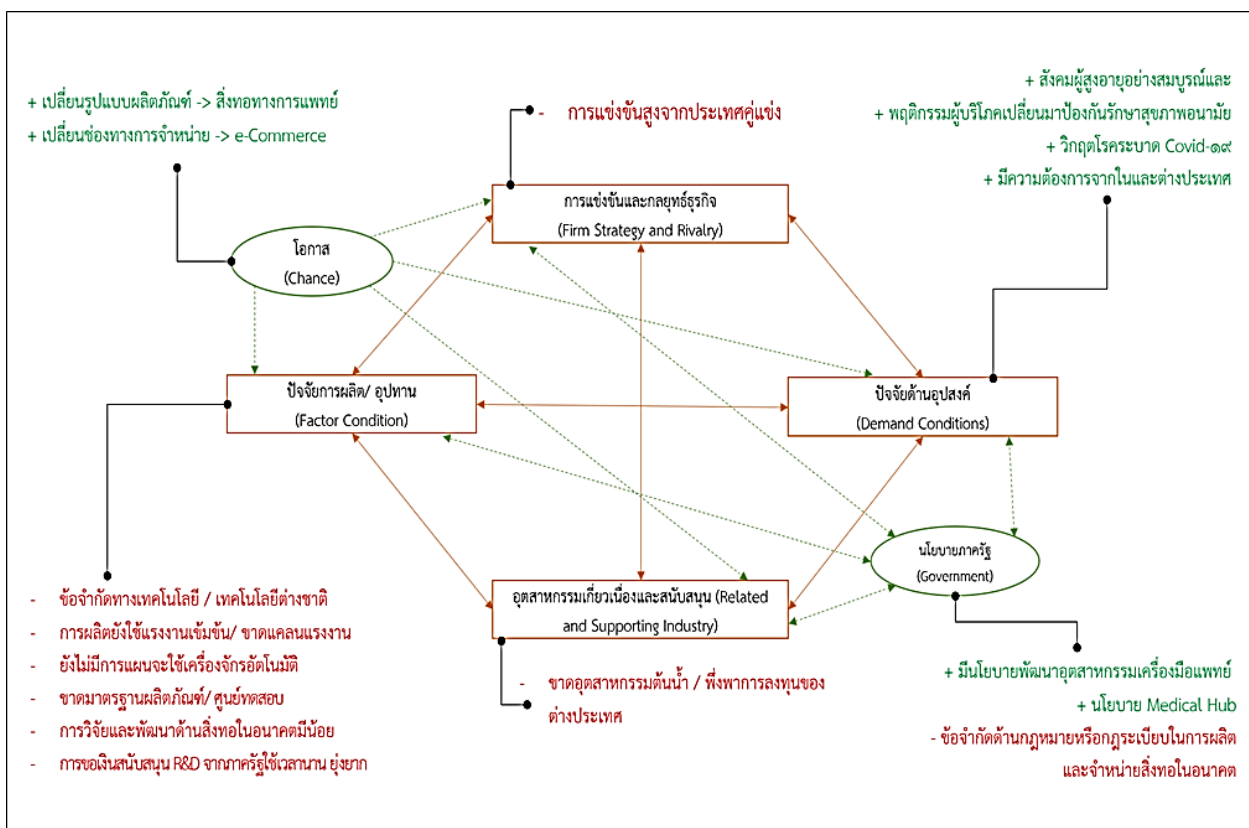
๙.๔ การวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหลังสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-๑๙ (COVID-19) เพื่อไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแนวโน้มสถานะเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจากแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงานแบบฟอร์มเดียวรายเดือน (Single Form) และความคิดเห็นจากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของโลก รวมทั้ง บริบทที่เป็นปัจจัยภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ตลอดจน ปัญหาในเชิงโครงสร้างที่เป็นจุดอ่อนและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและ

เครื่องนุ่งห่ม จะพบว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการผลิตในรูปแบบเดิม ด้วยการยกระดับเทคโนโลยีการผลิต นวัตกรรม และสร้าง High Value ให้กับสินค้าตั้งแต่วัตถุดิบต้นน้ำไปจนถึงผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปปลายทาง เพื่อเตรียมพร้อมและรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัยต่างๆ เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย เพื่อไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต โดยนำแนวคิด Diamond Model ของ Michael E.Porter มาประยุกต์ในการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลัก ๔ ปัจจัย ได้แก่ ๑. ปัจจัยด้านอุปทาน/ การผลิต (Factor Condition) ๒. ปัจจัยด้านอุปสงค์/ ความต้องการ (Demand Condition) ๓. ปัจจัยด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่อง/สนับสนุน (Related and Supporting Industries) และ ๔. ปัจจัยด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ธุรกิจ (Firm Strategy and Rivalry) และพิจารณาจากปัจจัยสนับสนุน ๒ ปัจจัย ได้แก่ ๑. ปัจจัยด้านนโยบายจากภาครัฐ (Government) และ ๒. ปัจจัยด้านโอกาสทางธุรกิจ (Chance) จะสามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย เพื่อไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต ได้ดังปรากฏตามภาพที่ ๕ ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละปัจจัยดังนี้

ภาพที่ ๕ ทิศทางการพัฒนาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหลังสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-๑๙ (COVID-19) เพื่อไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต

๑. ปัจจัยด้านอุปทาน/ การผลิต (Factor Condition)

ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี ปัจจุบันเทคโนโลยีการผลิตเส้นใยของอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยเป็นเทคโนโลยีสำหรับการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ทั่วไปเท่านั้น ได้แก่ เส้นใยเซลลูโลส เส้นใยโพลีเอสเตอร์ เส้นใยไนลอน และเส้นใยอะคริลิก ส่วนเส้นใยที่ใช้เทคโนโลยีสูงยังไม่มีเทคโนโลยีที่ถูกใช้ในประเทศไทย เช่น เส้นใยโพลีเอทิลีน มวลโมเลกุลสูง เส้นใยอะรามิด เส้นใยคาร์บอน เป็นต้น ส่วนเทคโนโลยีในการทอผ้าของไทย พบว่าผู้ประกอบการประมาณร้อยละ ๒๐ ยังใช้เครื่องจักรรุ่นเก่าที่มีประสิทธิภาพต่ำให้อยู่ในโรงงาน ในขณะที่ผู้ประกอบการบางส่วนประมาณร้อยละ ๒๕ ได้มีการปรับมาใช้เครื่องจักรรุ่นใหม่ที่มีความเร็วสูงและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าแล้ว อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการไทยยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมสิ่งทอต้นน้ำและสิ่งทอเทคนิคทางการแพทย์ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตด้วยกระบวนการนวัตฟเว่นค่อนข้างมากและต้องใช้เส้นใยที่มีความเฉพาะ บางส่วนเป็นเส้นใยจากธรรมชาติที่ต้องมาผ่านกระบวนการที่ทำให้เส้นใยมีความอ่อนนุ่มสูง ซึ่งยังเป็น know-how เฉพาะที่มีบริษัทเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น และส่วนใหญ่เป็นเทคโนโลยีของต่างประเทศ เช่น กลุ่มประเทศยุโรป สหรัฐอเมริกา จีน และญี่ปุ่น เป็นต้น

การขาดแคลนแรงงาน แรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย ยังเป็นการใช้แรงงานเข้มข้นเป็นหลัก และเป็นงานที่ไม่ได้ใช้ทักษะมากนัก แต่จากสังคมผู้สูงอายุและแรงงานไทยไม่สนใจการทำงานในโรงงาน ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยขาดแคลนแรงงาน จึงจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างชาติเข้ามาทดแทน ซึ่งได้รับผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์ ไม่เปิดรับชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศ ทำให้อาจเกิดการขาดแคลนแรงงานต่างชาติในระยะหนึ่ง นอกจากนี้ แรงงานฝีมือมักจะไม่สนใจอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นลำดับต้น ๆ รวมถึงนักเรียน/นักศึกษาไม่สนใจในการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากเห็นว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยอยู่ในช่วงขาลงและมีอัตราการเติบโตต่ำอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการมีการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม กัมพูชา และเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มั่นคงในอนาคต

ผู้ประกอบการยังไม่มีแผนในการเพิ่มเครื่องจักรอัตโนมัติ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอได้มีการนำเครื่องจักรอัตโนมัติมาใช้บ้างร่วมกับแรงงานคน แต่ผู้ประกอบการจำนวนมากยังใช้แรงงานคนเป็นหลัก ถึงแม้ว่าเครื่องจักรอัตโนมัติจะมีประสิทธิภาพในการผลิตมากกว่า เนื่องจากการใช้แรงงานคนสามารถปรับเปลี่ยนการผลิตในช่วงที่จำนวนคำสั่งซื้อมีความผันผวนได้ง่ายกว่า และจากสถานะเศรษฐกิจที่ขาดความแน่นอนและสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ ผู้ประกอบการประเมินว่า ควรชะลอการลงทุนในเครื่องจักรอัตโนมัติออกไปก่อน นอกจากนี้ ความต้องการของลูกค้าบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่นยังนิยมสินค้าที่ผลิตโดยใช้แรงงานคนเป็นหลัก เนื่องจากต้องการความประณีตในชิ้นงานมากกว่า

การพึ่งพาวัตถุดิบต้นน้ำของผลิตภัณฑ์สิ่งทอแห่งอนาคตจากต่างประเทศ เนื่องจาก เทคโนโลยีในประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ หรือในบางกรณีผู้ประกอบการไม่สามารถที่จะเป็นคนกำหนดเองได้ว่าการใช้วัตถุดิบประเภทใดหรือจากแหล่งใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้าที่เป็นผู้กำหนด ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ ที่ผู้ประกอบการผลิตหน้ากากอนามัยหรือชุด PPE ประสบปัญหาในการจัดหาวัตถุดิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสปีนบอนด์นอนวูฟเวน (Spunbond nonwovens) และเมลต์โบลนนอนวูฟเวน (Meltblown nonwovens) ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต ทั้งจากการปรับราคาที่สูงขึ้นมาก การปิดโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอต้นน้ำในต่างประเทศ ความล่าช้าจากการขนส่งสินค้าซึ่งเป็น

ผลกระทบจากการปิดประเทศ ทำให้เกิดการขาดแคลนสินค้าสำคัญในช่วงวิกฤต รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการควบคุมต้นทุนในการผลิตของผู้ประกอบการ

มาตรฐานผลิตภัณฑ์/ ศูนย์ทดสอบมาตรฐานยังไม่เพียงพอ มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม มีตั้งแต่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มาตรฐานสิ่งแวดล้อม หรือมาตรฐานการทดสอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการใช้งานกับมนุษย์ ทั้งมาตรฐานที่เป็นของไทยและต่างประเทศ อย่างไรก็ตามสำหรับผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต ไทยยังมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องไม่ครอบคลุมซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องใช้มาตรฐานสากล และไทยยังขาดศูนย์ทดสอบมาตรฐานเฉพาะทางภายในประเทศที่สามารถทดสอบประสิทธิภาพเฉพาะด้านของสิ่งทอเทคนิคประเภทต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน และได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ ผู้ประกอบการจึงต้องส่งผลิตภัณฑ์ไปทดสอบมาตรฐานในต่างประเทศ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญและมีผลโดยตรงต่อต้นทุนการผลิตและเป็นปัจจัยกำหนดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย

การวิจัยและพัฒนาด้านสิ่งทอในอนาคตมีน้อย จากการที่อุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยมีอัตราการเติบโตต่ำอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่มีผู้สนใจในการวิจัยและพัฒนาต่อยอดในด้านเทคโนโลยีการผลิตสิ่งทอเทคนิคหรือผลิตภัณฑ์สิ่งทอในอนาคตมากนัก การขอเงินสนับสนุนทุนสำหรับการวิจัยและพัฒนาจากภาครัฐใช้เวลานานและมีขั้นตอนยุ่งยาก และไทยยังไม่มีศูนย์วิจัยทางด้านสิ่งทอและสิ่งทอเทคนิคที่จะสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ครบวงจร ส่งผลให้ไทยขาดความรู้ความสามารถในการเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าผลิตภัณฑ์สิ่งทอใหม่ ๆ หรือผลิตภัณฑ์เฉพาะทาง

๒. ปัจจัยด้านอุปสงค์/ ความต้องการ (Demand Condition)

สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๐ ในปี ๒๕๖๒ ไทยมีสัดส่วนประชากรสูงอายุประมาณร้อยละ ๑๖ - ๑๗ หรือประมาณ ๑๐ - ๑๑ ล้านคน จากประชากรทั้งหมดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Age Society) ในไม่ช้า ส่งผลให้แนวโน้มความต้องการผลิตภัณฑ์สิ่งทอทางการแพทย์หรือสิ่งทอที่มีคุณสมบัติพิเศษสำหรับผู้สูงอายุมีเพิ่มขึ้น เช่น ผ้าอ้อมสำเร็จรูปสำหรับผู้สูงอายุและผ้ารองซึมซับต่าง ๆ ผ้าเช็ดทำความสะอาดปลอดเชื้อประเภทใช้แล้วทิ้ง เสื้อผ้าที่ระบายความร้อนได้ดีสำหรับผู้สูงอายุ เครื่องนอนที่มีความบางเบาแต่มีประสิทธิภาพสูงในการปรับอุณหภูมิที่เหมาะสม เป็นต้น นอกจากนี้การขยายตัวของครัวเรือนมาเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขนาดเล็ก ตลอดจนพฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนมาป้องกันรักษาสุขภาพอนามัยมากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป ผลิตภัณฑ์สำหรับเพื่อสุขอนามัยประเภทใช้แล้วทิ้งใช้ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งจำเป็นของแต่ละครอบครัว เช่น ผ้าเช็ดทำความสะอาดปลอดเชื้อประเภทใช้แล้วทิ้ง ทิชชูเปียก ผ้ากันไรฝุ่น เป็นต้น

การวิกฤตโรคระบาด Covid-19 มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ มีผู้ติดเชื้อไปแล้วเกือบ ๔๐ ล้านคนทั่วโลก และหลาย ๆ ประเทศมีการระบาดระลอก ๒ รวมทั้งการผลิตวัคซีนยังอยู่ในระหว่างการพัฒนา ส่งผลให้ความต้องการสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและสุขอนามัยจากในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต อาทิ ชุดคลุมปลอดเชื้อสำหรับแพทย์/พยาบาล หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ ผ้าเช็ดทำความสะอาดปลอดเชื้อประเภทใช้แล้วทิ้ง

การเข้าสู่ตลาดในประเทศและต่างประเทศ การเข้าสู่ตลาดสิ่งทอเทคนิคของไทยสำหรับผลิตภัณฑ์ สิ่งทอเฉพาะทางเข้าถึงได้ไม่ง่าย จะต้องคำนึงถึงผลิตภัณฑ์ที่มีฟังก์ชันการใช้งานเฉพาะเจาะจง เป็นความต้องการของตลาดหรือมีความโดดเด่นจากคู่แข่ง มีราคาที่เหมาะสม และมีช่องทางในการเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งทอทางการแพทย์ แพทย์ส่วนใหญ่มักใช้ผลิตภัณฑ์ที่คุ้นเคยและใช้มานาน ไม่อยากเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เนื่องจากผลิตภัณฑ์บางอย่างต้องมีความสะอาดและความปลอดภัยต่อผู้ใช้ ดังนั้น รัฐอาจต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้บริโภคสิ่งทอเทคนิคในส่วน of สิ่งทอเทคนิคปลายน้ำ กล่าวคือ ให้โรงพยาบาลของรัฐใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในประเทศ หรือให้ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอเทคนิคที่มีความต้องการเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งเป็นผู้นำร่องทางการค้าให้ผู้ผลิตมีโอกาสส่งออกสินค้าสิ่งทอเทคนิคไปยังตลาดต่างประเทศได้มากขึ้นผ่านการเจรจาความร่วมมือต่าง ๆ

๓. ปัจจัยด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่อง/สนับสนุน (Related and Supporting Industries)

อุตสาหกรรมสิ่งทอต้นน้ำของไทยส่วนใหญ่เป็นการผลิตเส้นใยทั่วไป แต่ยังไม่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีในกระบวนการผลิต การถัก การทอ กระบวนการ nonwovens การย้อม การเคลือบ การพัฒนาด้านวัสดุศาสตร์ เพื่อเพิ่มคุณสมบัติและมูลค่าของผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งทอในอนาคตได้ และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิตยังเป็น Know-how ของต่างประเทศ รวมทั้งวัตถุดิบบางประเภทที่ไม่มีในประเทศไทย เช่น เส้นใยพิเศษพวกคาร์บอนคอมโพสิทชนิดต่าง ๆ สารเคมีที่ใช้ในการเคลือบเพื่อปรับปรุงคุณสมบัติ ตลอดจนพลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นวัตถุดิบทางปิโตรเคมีสำหรับใช้ในการผลิตสิ่งทอเทคนิคต้นน้ำมีความผันผวน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการผลิต

๔. ปัจจัยด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ธุรกิจ (Firm Strategy and Rivalry)

การแข่งขันสูงจากประเทศคู่แข่ง อุตสาหกรรมสิ่งทอในอนาคตของไทยยังเล็กมากเมื่อเทียบกับคู่แข่งในโลก มีความเป็นไปได้ยากในการเน้นตลาดส่งออกเป็นหลัก เนื่องจากมีผู้ผลิตรายใหญ่ที่ดำเนินการผลิตอยู่แล้วในตลาดโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จีนที่มีห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของตนเอง รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลในการช่วยเหลือด้านการเงิน (Subsidized) ในการส่งออกผลิตภัณฑ์ รวมทั้งได้รับการผลักดันและสนับสนุนจากภาครัฐ ส่งผลให้จีนยังได้รับความสนใจจากนักลงทุนในต่างประเทศในการเป็นฐานการผลิตหลักในตลาดโลก หรือกลุ่มประเทศในภูมิภาคยุโรปที่ได้มีการรวมตัวและพัฒนาจนเกิดเครือข่ายโครงสร้างการพัฒนาทางเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาดของสิ่งทอในอนาคต ส่งผลให้ผู้ประกอบการสิ่งทอในยุโรปมีความได้เปรียบในการเข้าถึงเครือข่ายทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้สะดวก และรวดเร็วมากขึ้น

๕. ปัจจัยด้านนโยบายจากภาครัฐ (Government)

นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์นับเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) ปัจจุบัน กระทรวงอุตสาหกรรมอยู่ระหว่างการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๗๐) ที่ตั้งเป้าหมายให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตเครื่องมือแพทย์ในอาเซียนภายในปี ๒๕๗๐ จึงถือเป็นโอกาสสำคัญต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต อาทิ ชุดคลุมป้องกันความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protection Equipment :

PPE) ชุดปลอดเชื้อสำหรับแพทย์/พยาบาล หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ ผ้าคลุมผ่าตัด ผ้าก๊อชปิดแผล ผ้าเช็ดทำความสะอาดปลอดเชื้อประเภทใช้แล้วทิ้ง

นโยบายการผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพแห่งเอเชีย ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ นโยบายดังกล่าวได้ส่งผลดีต่อธุรกิจบริการทางการแพทย์โดยเฉพาะโรงพยาบาลเอกชนทางตรง คือผลักดันให้มีคนไข้จากต่างประเทศเข้ามารับการรักษาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และทางอ้อมคือทำให้มีการพัฒนาการบริการทางการแพทย์ของประเทศไทยให้มีคุณภาพดีขึ้น มีการใช้อุปกรณ์และผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีและมีเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คนในประเทศได้รับบริการทางการแพทย์ที่ดีขึ้นด้วย นอกจากนี้ จากการป้องกันการระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ ของไทยที่มีประสิทธิภาพ จำนวนผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเสียชีวิตน้อยในไทยเมื่อเทียบกับหลายประเทศทั่วโลก ทำให้ไทยได้รับการยกย่องจากหลายหน่วยงานต่าง ๆ ของโลก ว่ามีระบบสุขภาพที่ดีอันดับในเอเชียและดีเยี่ยมในระดับสากล เช่น การการจัดอันดับดัชนีที่แสดงถึงการฟื้นตัวของแต่ละประเทศจากสถานการณ์ของโรคโควิด-๑๙ (Global COVID-19 Index (GCI) พบว่า ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับหนึ่งในโลกในด้านการฟื้นตัวจากโรคโควิด-๑๙ จากประเทศที่มีการประเมินทั้งหมด ๑๘๔ ประเทศทั่วโลก ซึ่งจะส่งผลให้ความต้องการผลิตภัณฑ์สิ่งทอเทคนิคประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สามารถนำมาใช้ทดแทนผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่มีการใช้อยู่ในปัจจุบัน มีโอกาสและแนวโน้มที่จะเติบโตต่อไปในอนาคต

ข้อจำกัดด้านกฎหมายหรือกฎระเบียบในการผลิตและจำหน่ายสิ่งทอในอนาคต การขยายตัวของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคตยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการขยายอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกย้อมตกแต่งผ้า ซึ่งกระบวนการฟอกย้อม ตากแห้ง และเคลือบผ้า เป็นกระบวนการสำคัญในการช่วยเพิ่มคุณสมบัติของตัวผ้าและให้เกิดคุณลักษณะพิเศษขึ้น เนื่องจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ไม่สามารถขยายกำลังการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอเทคนิคบางประเภทได้ นอกจากนี้ ระเบียบทางการค้าและภาษีนำเข้า และมาตรการกีดกันทางการค้าอย่างอื่นที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barrier) ทั้งของไทยและต่างประเทศ ยังเป็นอุปสรรคสำหรับผู้ประกอบการไทยในการส่งออกสินค้าให้ไปสู่ตลาดโลก เช่น จากสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ การออกประกาศการควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหน้ากากอนามัยได้มีการขยายเวลาออกไปจนถึงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และมีกำหนดและควบคุมราคา เพื่อให้หน้ากากอนามัยมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของบุคลากรทางการแพทย์ประชาชนในกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปในประเทศ ส่งผลให้ผู้ประกอบการยังไม่สามารถส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศได้

๖. ปัจจัยด้านโอกาสทางธุรกิจ (Chance)

การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากความต้องการสินค้าของตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศที่ลดลง และจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตที่หันไปผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคตเพิ่มขึ้น เพื่อตอบรับกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ดังนั้น จึงถือเป็นโอกาสของผู้ประกอบการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและประโยชน์การใช้งานที่หลากหลายให้แตกต่างจากคู่แข่งเพื่อให้สามารถตอบสนองและขยายฐานลูกค้าไปสู่ตลาดใหม่ๆ เช่น สิ่งทอสำหรับยานยนต์ สิ่งทอสำหรับใช้ทางการแพทย์ และสิ่งทอสำหรับที่พักอาศัย เป็นต้น

การปรับเปลี่ยนช่องทางการจำหน่าย การใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มการค้าออนไลน์ หรือ e-Commerce เข้ามาช่วยในการกระจายสินค้า หรือการกำหนดมาตรการให้หน่วยงานของรัฐใช้ผลิตภัณฑ์

สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแห่งอนาคตจากผู้ผลิตไทย โดยอาจมีการสร้างความร่วมมือและพัฒนาสินค้าร่วมกัน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะตรงตามที่หน่วยงานต้องการ

๙.๕ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมสู่ยุคปกติใหม่ (New Normal) ของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของอุตสาหกรรมทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ โครงสร้างอุตสาหกรรม ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม แนวโน้ม (Trend) ที่สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม รวมทั้ง ยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต ตลอดจน ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยข้างต้น สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม จึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหลังสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-๑๙ (COVID-19) เพื่อไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต ตามปัจจัยด้านต่าง ๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหลังสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด - 19 (COVID-19) เพื่อไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต	
วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต	
มาตรการ	แนวทาง
ประสิทธิภาพ	- พัฒนาเครื่องจักรและเทคโนโลยีการผลิต สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานไทยกับองค์กรด้านเทคโนโลยีเครื่องจักรของต่างประเทศ - พัฒนาความสามารถและยกระดับการบริการด้านมาตรฐานการทดสอบ - ส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิต
บุคลากร	- พัฒนากำลังคนทุกระดับ / ส่งเสริมการสร้างแรงงานฝีมือและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ - จัดทำหลักสูตรเฉพาะทางด้านสิ่งทอในอนาคต - ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของไทยได้มีโอกาสไปศึกษาในต่างประเทศในด้านสิ่งทอในอนาคต
วิจัยและพัฒนา	- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์สิ่งทอในอนาคต - สร้างเครือข่ายระหว่างนักวิจัยระดับประเทศ / ขยายความร่วมมือระหว่างประเทศ - สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและผู้ประกอบการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
การตลาด	- วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ที่มีฟังก์ชันการใช้งานเฉพาะเจาะจง - ปรับปรุงหรือออกกฎระเบียบทำให้เกิดตลาดภายในประเทศ - ขยายตลาดผลิตภัณฑ์ / ขยายการตลาดและขยายการลงทุนเชิงรุกในอาเซียน และตลาดใหม่ (emerging market) - จัดทำระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ Market insight and Intelligence System
แหล่งเงินทุน	กำหนดมาตรการส่งเสริมทางการเงินเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการ
คลัสเตอร์/ ความร่วมมือ	- ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับ Cluster และ Supply Chain ของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม - ส่งเสริมการร่วมทุนกับผู้ประกอบการชั้นนำ - เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรหรือสมาคมทางด้านสิ่งทอเทคนิคระดับโลก - ประสานกลไกหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๙.๕.๑ มาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

- พัฒนาเครื่องจักรและเทคโนโลยีการผลิต โดยประเทศไทยยังต้องพึ่งพาเครื่องจักรและการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสิ่งทอเทคนิคของต่างประเทศ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐของไทยต้องมีบทบาทในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาของไทยที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านเครื่องจักรและเทคโนโลยีสิ่งทอไปยังองค์กรด้านเทคโนโลยีเครื่องจักรของต่างประเทศที่มีความสามารถสูง เช่น European Manmade Fibers Association (CIRFS) Japan Chemical Fiber Association (JCFA) European Committee of Textile Machinery Manufacturers (CEMATEx) International Textile Machinery Association (ITMA) และ German Engineering Association (VDMA) เป็นต้น เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมของไทย
- พัฒนาความสามารถและยกระดับการบริการด้านมาตรฐานการทดสอบ และยกระดับศูนย์ทดสอบเดิมหรือจัดตั้งศูนย์ทดสอบใหม่สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอเทคนิค โดยลงทุนในเครื่องมือทดสอบปฏิบัติการและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญสำหรับมาตรฐานสิ่งทอแห่งอนาคต ประสานศูนย์ทดสอบผลิตภัณฑ์สิ่งทอเทคนิคเฉพาะทางระดับโลก เพื่อรับรองมาตรฐานสิ่งทอเทคนิคภายใต้การสนับสนุนของไทย หรือเชิญชวนหน่วยงานทดสอบของต่างประเทศมาเปิดสาขาในประเทศไทย โดยให้สิทธิพิเศษทางภาษีผ่านมาตรการการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมบริการที่สำคัญต่อภาคการผลิต หรือทำข้อตกลงให้ศูนย์ทดสอบที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทยอยู่ภายใต้การรับรองหรือเป็นสาขาของศูนย์ทดสอบที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับระดับโลก
- ส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอย่างต่อเนื่อง

๙.๕.๒ มาตรการพัฒนาและยกระดับบุคลากรในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต

- พัฒนากำลังคนทุกระดับทั้งที่เป็น un-skill, semi-skill, skill labor and knowledge worker รวมทั้ง ส่งเสริมการสร้างแรงงานฝีมือและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอต่อภาคการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต ตั้งแต่อุตสาหกรรมสิ่งทอต้นน้ำในเทคโนโลยีการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยความแข็งแรงสูง (High tenacity yarn) ประเภทต่าง ๆ วัสดุคอมโพสิต (Composite Material) หรือเทคโนโลยีด้านโพลิเมอร์ อุตสาหกรรมสิ่งทอกลางน้ำและปลายน้ำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีฟังก์ชันเฉพาะ หรือตรงต่อความต้องการกับผู้บริโภค เช่น โรงพยาบาล แพทย์ ผู้สูงอายุ เป็นต้น ตลอดจนส่งเสริมทักษะแรงงานที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านเครื่องจักร ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความรู้ความเข้าใจด้านมาตรฐานการผลิตที่แตกต่างจากเดิม
- จัดทำหลักสูตรเฉพาะทางด้านสิ่งทอในอนาคต ทั้งหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว สำหรับนักเรียน นักศึกษา บุคลากรที่อยู่ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ รวมทั้งผู้ประกอบการที่สนใจ เช่น หลักสูตรเฉพาะทางด้าน Non-woven, Coating and laminating และ Medical textile เพื่อเพิ่มเติมและยกระดับทักษะและองค์ความรู้ทางด้านสิ่งทอในอนาคตให้แก่บุคลากรไทย
- ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของไทยได้มีโอกาสไปศึกษาในต่างประเทศในด้านสิ่งทอในอนาคต เป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถนำความรู้กลับมาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่ภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย ผ่านสถาบันการศึกษาและสถาบันฝึกอบรมต่าง ๆ

๙.๕.๓ มาตรการส่งเสริมด้านการวิจัยและนวัตกรรม

- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์สิ่งทอในอนาคต อาทิ สิ่งทอทางการแพทย์ (Medical Textile) เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงและมีโอกาสเติบโตใน Niche Market ที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับเรื่องหันมาใส่ใจสุขภาพของตนเองและคนรอบข้างมากยิ่งขึ้น (Healthcare) ในยุค New normal และแนวโน้ม Aging Society รวมถึงการจัดทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Prototype) และการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco Textile) เพื่อต่อยอดและเชื่อมโยงเครือข่ายไปสู่การผลิตในเชิงพาณิชย์ โดยเน้นคุณภาพและฟังก์ชันการใช้งานที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้งานเป็นหลัก
- สร้างเครือข่ายระหว่างนักวิจัย บุคลากรทางการแพทย์ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และขยายความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โดยภาครัฐเป็นหน่วยงานกลางประสานความร่วมมือกับต่างประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน
- สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ผู้ประกอบการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ในการพัฒนาเครื่องจักร อุปกรณ์ และเทคโนโลยีการผลิต และการทำความตกลงกับประเทศผู้ผลิตเครื่องจักรและเทคโนโลยีภายใต้การสนับสนุนของรัฐ

๙.๕.๔ มาตรการด้านการวิเคราะห์และส่งเสริมด้านการตลาด

- วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ที่มีฟังก์ชันการใช้งานเฉพาะเจาะจงและเป็นความต้องการของตลาดหรือมีความโดดเด่นจากคู่แข่ง มีราคาที่เหมาะสม และมีช่องทางในการเข้าถึงได้ง่าย โดยอาจเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไทยไม่เคยผลิตมาก่อน หรือผลิตภัณฑ์ที่มีการพัฒนาต่อยอดจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม เช่น ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มชุดแพทย์ ผ้าปูเตียง ผ้าคลุมผ่าตัด และผ้าเช็ดทำความสะอาดประเภทปลอดเชื้อ เนื่องจากมีเทคโนโลยีการผลิตที่ไม่สูงมากนัก อาจปรับเปลี่ยนจากสายการผลิตเดิมได้ และสามารถเข้าถึงวัตถุดิบได้ไม่ยากนัก หรือผลิตภัณฑ์เส้นใยความแข็งแรงสูง เส้นใยในกลุ่ม PP PE PES และไนลอน และเส้นใยคาร์บอน เนื่องจากมีแนวโน้มความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง
- ปรับปรุงหรือออกกฎระเบียบที่ทำให้เกิดตลาดภายในประเทศของผลิตภัณฑ์สิ่งทอในอนาคต ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้าน HSE (Health safety and environment) และส่งเสริมการเข้าถึงตลาดภาครัฐ โดยประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลของรัฐในการออกข้อกำหนดผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานสำหรับสิ่งทอทางการแพทย์ที่ผลิตภายในประเทศ
- ขยายตลาดผลิตภัณฑ์เพื่อสุขอนามัยภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น การร่วมออกงานแสดงสินค้า หรือการร่วมทุนกับต่างประเทศ หรือเพิ่มช่องทางการจำหน่ายโดยใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มการค้าออนไลน์ หรือ e-Commerce เข้ามาช่วย
- ขยายการตลาดและขยายการลงทุนเชิงรุกในอาเซียน และตลาดใหม่ (emerging market) ที่มีการขยายตัวของการนำเข้าสินค้าจากไทยสูง
- โครงสร้างของอุตสาหกรรมทั้งทางด้านการผลิตและการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะมีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle) ที่สั้นลงมาก ทำให้ภาคการผลิตจำเป็นต้องมีระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ Market insight and Intelligence System โดยการบูรณาการฐานข้อมูลทุกระบบ เพื่อการวิเคราะห์ทิศทางการตลาด การวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคในเชิงลึก (Market Insight)

๙.๕.๕ มาตรการสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือการสนับสนุนด้านการเงิน

- กำหนดมาตรการส่งเสริมทางการเงินเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต เช่น สนับสนุนการปรับเปลี่ยนสายการผลิตเดิมเพื่อผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอนาคต โดยกำหนดมาตรการทางภาษีในการนำเข้าเครื่องจักรที่สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าปกติ และสนับสนุนการผลิตวัตถุดิบต้นน้ำ ประเภทเส้นใย ด้าย และผ้าที่มีคุณสมบัติพิเศษ เช่น Non-woven fabric ของผู้ประกอบการสิ่งทอ เพื่อลดการพึ่งพาวัตถุดิบต้นน้ำจากต่างประเทศ โดยเสนอให้มีการเพิ่มสิทธิประโยชน์การลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) หรือการให้เงินอุดหนุนหรือช่วยเหลือผ่านเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำของสถาบันการเงินต่าง ๆ เป็นต้น

๙.๕.๖ มาตรการสร้างคลัสเตอร์และเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

- ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับ Cluster และ Supply Chain อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มตลอดห่วงโซ่คุณค่าสู่การออกแบบด้วยเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์
- ส่งเสริมการร่วมทุนกับผู้ประกอบการชั้นนำในห่วงโซ่คุณค่าสิ่งทอของประเทศที่มีศักยภาพในกลุ่มยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ผ่านการเจรจาระหว่างประเทศในระดับรัฐบาลทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อให้เกิดความร่วมมือในด้านต่าง ๆ จนถึงขั้นเกิดการร่วมทุนการผลิตขึ้นภายในประเทศ
- เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรหรือสมาคมทางด้านสิ่งทอเทคนิคระดับโลก เพื่อใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรและสมาคมทางด้านสิ่งทอเทคนิค การเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงสินค้าสิ่งทอเทคนิค และการรวมกลุ่มในการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือการจับคู่ธุรกิจในอนาคต
- ประสานกลไกหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างเป็นระบบ และมีโครงการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันสำหรับผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง

กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
พฤศจิกายน ๒๕๖๓